

R A P O R T

DESPRE STAREA LEGALITĂȚII ȘI ORDINII DE DREPT ÎN ȚARĂ PENTRU ANUL 2009

CAPITOLUL I

ASPECTE GENERALE

1.1. Principiile de organizare a activității organelor Procuraturii

Procuratura fiind o instituție autonomă în cadrul autorității judecătorești, își desfășoară activitatea pe principiile legalității, transparenței și independenței care exclude posibilitatea subordonării sale autorităților legislative, executive, sau de influență și imixtiune a altor organe și autorități statale.

Constituția Republicii Moldova a consacrat funcția de procuror incompatibilă cu orice alte funcții (cu excepția activității didactice sau științifice) și în exercitarea mandatului său supune procurorul doar numai legii.

Astfel, rolul și locul procurorului în societate sunt determinate, doar rămâne a fi puse accentele pe aceste principii pentru a organiza activitatea așa cum stipulează legea.

Pornind de la aceste determinante, important este ca însăși organele Procuraturii să manifeste voință hotărâtă, și în relațiile cu celelalte autorități statale să-și exercite atribuțiile numai în temeiul legii și pentru asigurarea respectării acesteia.

Dacă privim în retrospectiva evenimentelor sociale în contextul menținerii ordinii de drept în țară pe parcursul anului 2009, atunci urmează a remarca, că aceste poziții nu întotdeauna sau evidențiat în activitatea organelor Procuraturii.

1.2. Funcționalitatea organelor Procuraturii

Organele Procuraturii având în sarcina sa activitatea apărării intereselor generale ale societății, ordinii de drept, drepturilor și libertăților cetățenilor, exercitării și conducerii investigațiilor urmării penale, contribuiri la înfăptuirea justiției reglementate de Constituția Republicii Moldova, Legea nr.294-XVI din 25.12.2008 cu privire la Procuratură, Codul de procedură penală, Codul Contravențional și de alte acte normative, precum și călăuzindu-se de Tratatate și Acordurile internaționale la care este parte contractantă și Republica Moldova, pe parcursul anului 2009 și-au realizat misiunea prin contracararea fraudelor comise în societate deferind justiției cauzele și persoanele vinovate precum și prin soluționarea cazurilor constatate în conflict cu legea în scopul protejării persoanei, societății și statului.

Concomitent cu unii indici reușiți de activitate urmează să recunoaștem și faptul, că în anul 2009 Procuratura a avut și deficiențe atât la subiectul organizării lucrului cât și la exercitarea atribuțiilor ce îi revin. În scopul debarasării de aplicarea unor practici greșite pe viitor, cu dezaprobare ne pronunțăm asupra acestor curențe.

Anul ce s-a scurs a marcat o avalanșă de evenimente cu rezonanță sporită în societate care au adus atingere activității tuturor organelor statale inclusiv și ale Procuraturii. Starea de recesiune profundă, criză în cadrul autorităților statale ce au provocat revoltări în masă cu consecințe dramatice pentru populație, stresare a ordinii de drept, procesul lent reformator al legislației, migrare continuă a populației în căutarea locurilor de muncă, toate în ansamblu au creat o înfinitate de incertitudini ce au împovărat și activitatea organelor Procuraturii.

Apogeul dramatic în societate devenind evenimentele post-electorale de revoltă în masă din 7 aprilie 2009 soldate cu violență și chiar cazuri tragice. La acest subiect e de condamnat atitudinea organelor care urmau să mențină ordinea publică. Dar, cel mai ridicol au fost faptele ulterioare și anume, că organele de stat abilitate să apere drepturile și libertățile cetățeanului, contradictoriu, sau avântat în acțiuni de persecutare a participanților la manifestările cu pricina aplicând față de ei o tactică rușinoasă de tortură. Astfel, e cazul să fim autocritici și să spunem faptelor pe nume, că organele Procuraturii la moment au luat o poziție expectativă și numai după intensificarea adresărilor victimelor și mânia socială, Procuratura a demarat investigațiile de rigoare fiind pornite 42 cauze penale cu aspecte de tortură. O astfel de poziție, doar compromite și trezește neîncredere în organele Procuraturii, știrbindu-i imaginea de independență și autonomie în activitatea ce îi revine.

Totuși, sub întreaga gamă a evenimentelor extinse în anul 2009, organele Procuraturii au găsit voință de a mobiliza eforturile întru menținerea unui echilibru relativ tolerant al ordinii de drept în societate.

Prioritățile în activitatea organelor Procuraturii pe care au fost puse accentele în anul 2009 au constituit: implementarea unor practici avansate de realizare a activității de analiză, prognoză și elaborări; sporirea disciplinei executorii; asigurarea transparenței activității instituției; eficacitatea politicii de personal; dezvoltarea profesionalismului procurorilor și educarea lor în spiritul intoleranței față de fenomenul corupției; excluderea practicilor defectuoase la efectuarea urmăririi penale prin asigurarea controlului eficient asupra investigațiilor efectuate în cadrul desfășurării măsurilor operative de investigații și celor efectuate în procesul urmăririi penale; contribuirea la amendarea cadrului legislativ și instituțional în vederea asigurării excluderii impedimentelor de ordin normativ în procesul de efectuare a investigațiilor în cauzele penale; reacționarea promptă la pronunțarea hotărârilor vădit ilegale de către instanțe și tergiversării judecării cauzelor penale; promovarea conceptului de recurs (demers) în interesul legii; etc.

Un factor pozitiv în dezvoltarea organelor Procuraturii în anul 2009 a constituit și depășirea obstacolului de administrare arbitrară a instituției date de către o singură persoană în calitatea Procurorului General. Astfel, parțial fiind implementată Legea nr.294-XVI din 25.12.2008 cu privire la Procuratură, în vigoare din 17 martie 2009, în cadrul Procuraturii au fost constituite organele de autoadministrare a procurorilor - Consiliul Superior al Procurorilor, Colegiul de calificare și Colegiul disciplinar. Odată cu instituirea acestor organe în cadrul Procuraturii, s-a făcut un pas important spre valorile democratizării proceselor

de administrare a activității instituției date. Competențele organelor de autoadministrare au menirea creării unor condiții benefice și lucrative bazate pe aprecierea sub toate aspectele și obiective a problemelor ce țin de activitatea autoadministrării procurorilor.

Pentru realizarea unitară a politicii penale a statului, în vederea prevenirii și combaterii criminalității, la 04 decembrie 2009 prin ordinul 119/3 al Procurorului General a fost înființat Consiliul Științific Consultativ al Procuraturii în componența căruia au fost încadrați procurori, judecători și doctori habilitați în drept.

În anul 2010 va fi înaintată în Parlament pentru aprobare, componența nominală al organului consultativ al Procurorului General – Colegiului Procuraturii care deține rolul promovării de recomandări și opinii asupra problemelor abordate de Procurorul General sau în privința conducerii și organizării activității Procuraturii, cooperării juridice internaționale, consolidării supremației legii, combaterii criminalității, etc.

E de menționat și faptul, că în decursul anului 2009 s-a mai atras atenția, doar prin excitare asupra problemelor ce țin de remedierea activității Procuraturii cu excluderea aspectelor negative, prin revizuirea atribuțiilor și reorganizarea instituțională, stabilirii unor competențe și împuterniciri ce ar corespunde standardelor internaționale, experienței și practicii avansate a instituției procurorului în statele comunitare.

Odată cu intrarea în vigoare la 17 martie 2009 a Legii nr.294-XVI din 25.12.2008 cu privire la Procuratură, aceasta urma intensiv a fi implementată în practică cu respectarea termenilor fixați la subiectele reorganizărilor structurale și organizatorice în activitate.

Potrivit Legii amintite, în scopul bunei funcționări a justiției în cauzele penale a căror examinare în fond este de competența Curților de Apel și contribuirii la înfăptuirea justiției în aceste instanțe urmau a fi formate procuraturile specializate - de nivelul Curților de Apel. Astfel de reorganizări în anul 2009 nu au fost realizate.

Nu au fost restructurate nici funcțiile Serviciilor economico-administrative, acestea fiind conduse de procurori și nu de persoane cu statut de funcționar public cum prevede Legea nr.294-XVI din 25.12.2008.

Cu toate că la data intrării în vigoare a Legii cu privire la Procuratură prin ordinul Procurorului General nr.30/8 din 17.03.2009 a fost aprobat programul implementării acesteia, practic nu s-au realizat careva rezultate decât formarea institutului organelor de autoadministrare cu întârziere de 6 luni (la 30.12.2009).

Legea nr.294-XVI din 25.12.2008 cu privire la Procuratură orientează activitatea organelor Procuraturii sub vectorul apărării ordinii de drept, drepturilor și libertăților cetățeanului atunci când încălcarea acestora atrage sancțiune penală precum și în cazurile de asigurare a protecției drepturilor și libertăților persoanei prevăzute de legislația în materie și procesual civilă, Legii Contenciosului administrativ, Codului Muncii, Codului Familiei, etc., care atestă procurorul în calitate de subiect cu drept de sesizare a instanței judiciare în interesul subiecților concreți (minori, persoane de vârstă înaintată, persoane cu

disabilități, statul, societatea) în scopul pornirii întemeiate a procedurilor respective.

În ordinea dată de idei, în anul 2009 după intrarea în vigoare a Legii cu privire la Procuratură, activitatea organelor Procuraturii în unele domenii cum ar fi apărarea intereselor generale ale societății, ordinii de drept, drepturilor și libertăților cetățenilor a decurs cu unele deficiențe pe inerția legii vechi cum ar fi practicarea controalelor inopinate la diferiți agenți. Aceste practici vor fi excluse din activitatea organelor Procuraturii deoarece ele țin de competența organelor de control în domeniu.

Toate obiectivele identificate la capitolul organizarea activității organelor Procuraturii precum și rolului procurorului în societate și organelor de stat ce reiese din stipulările Legii nr.294-XVI din 25.12.2008 cu privire la Procuratură sunt tranșate pentru soluționare în scopul construirii unei organizări eficiente a activității Procuraturii pentru anul 2010.

Pe parcursul anului 2009 în cadrul procesului de urmărire penală, organele Procuraturii pe larg au aplicat în practică dreptul discreționar al procurorului recent implementat în legislația de materie penală și procesual penală. Acest fapt permite adoptarea unor decizii efective și în termeni simplificați, cu suportarea unor cheltuieli reduse, astfel scutind instanțele judiciare de irosirea resurselor la examinarea unor cauze mai puțin importante.

În decursul anului s-a atras atenția și rolului procurorului conducător spre sporirea calității în activitate și prestației profesionale.

Eforturi suficiente au fost depuse și în scopul consolidării activității organelor de menținere a ordinii de drept la investigarea infracțiunilor de corupție care prejudiciază statul în proporții enorme, trafic de ființe umane, circulație ilegală a substanțelor narcotice, etc.

Rezerve rămân la valorificarea Legii nr. 134-XVI din 14.06.2007 cu privire la mediere, în vigoare din 01 iulie 2008, iar medierea garantată de stat în cauzele penale în vigoare din 01 ianuarie 2009.

Pe larg a fost implementat Codul Contravențional, în vigoare din 31 mai 2009, și cu toate că la aplicarea în practică a legislației date au fost scoase la iveală multe imperfecțiuni, organele Procuraturii au susținut în acest domeniu rezultate de volum apreciabil.

În anul 2009 în privința a 2 procurori Mihai Galben – procuratura mun. Bălți pentru corupere pasivă și Iurie Oborocian – procuratura Cimișlia pentru încălcarea regulilor de securitate a circulației la conducerea mijlocului de transport au fost pornite cauze penale. Pe parcursul investigațiilor de urmărire penală ambii procurori au fost suspendați din funcție.

1.3. Politica de cadre

Un capitol de bază în activitatea organelor Procuraturii pentru anul precedent l-a constituit și promovarea politicii de cadre care a avut drept obiective; modificarea statelor de personal; evidența angajaților; activitatea de formare a rezervei de cadre; transferul și avansarea în funcție; organizarea atestării efectivului de procurori și funcționari publici în scopul evaluării

activității și menținerea disciplinei executorii; organizarea procesului de perfecționare inițială și continuă a procurorilor în cadrul Institutului Național de Justiție, etc.

În cadrul organelor Procuraturii în anul 2009 au activat:

- 749 (773 conform statelor, 24 funcții vacante) de procurori dintre care 156 în Procuratura Generală, 593 în procuraturile teritoriale și specializate, inclusiv - 239 femei și 510 bărbați.

Procurori cu stagiul de activitate:

- până la 3 ani – 131;
- de la 3 până 5 ani – 177;
- de la 5 până la 10 ani – 218;
- de la 10 până la 15 ani – 126;
- de la 15 până la 20 ani – 50;
- de la 20 până la 35 ani – 47.

În perioada anului 2009 au fost angajați în funcția de procuror - 46 persoane.

În 12 luni ale anului 2009 au fost examinate 101 cereri în baza cărora au fost întocmite proiectele de ordine și demisionați în baza art. 85 alin (1) și (2) Codul Muncii - 57 procurori.

Au fost confirmați pentru noul termen constituțional – 9 procurori teritoriali și specializați.

La finele anului 2009 în funcția de procurori-interimari ai procuraturilor raionale au fost numiți 5 procurori - Briceni, Căușeni, Dondușeni, Ocnița, Ungheni.

În colaborare cu Institutul Național al Justiției a fost organizat și procesul formării continuă a procurorilor în funcție.

În vederea realizării acestui proces, Procuratura Generală în coordonare cu Consiliul Superior al Magistraturii, Ministerul Justiției și Consiliul Institutului Național al Justiției la 29 decembrie 2008 pentru semestrul I și la 26 iunie 2009 pentru semestrul II al anului 2009, au fost detașați la activitățile de instruire a procurorilor după cum urmează:

- 36 procurori la ciclul de seminar „Convenția Europeană pentru Apărarea drepturilor Omului și jurisprudența CEDO”;
- 36 procurori la seminarele „Traficul de ființe umane ca infracțiune și drepturile victimelor”;
- 30 procurori la seminarul „Cereri de asistență juridică în materie penală” (organizat de Ambasada SUA în colaborare cu PG și INJ);
- 10 procurori la seminarul „Principiile de bază în combaterea traficului de persoane” (organizat în mun. Bălți de către Guvernul SUA);
- 12 procurori la seminarul „Asistența și protecția victimelor traficului de ființe umane în cadrul Sistemului național de referire” (organizat de Misiunea OSCE în Moldova);
- 61 procurori la 7 seminare pentru promovarea supremației Legii în Republica Moldova cu concursul Misiunii norvegiene de experți

(NORLAM) cu genericul „Eficiența procesului de judecată” și „Principiile drepturilor Omului și arestul preventiv”;

- 10 procurori la seminarul „Principiile Legale de bază în Combaterea Traficului de Persoane” organizat la 11-12 iunie 2009, de Ambasada Statelor Unite în Republica Moldova;
- 52 procurori la cursul de instruire cu genericul „Interacțiunea procurorului și judecătorului în procesul de asigurare a interesului superior al copilului aflat în conflict cu legea”, organizat de PG, INJ și UNICEF, etc.

1.4. Asigurarea tehnico-materială a organelor Procuraturii

Potrivit Legii Bugetului pe anul 2009 Procuraturii i-au fost alocate surse financiare în mărime de 79 140,9 mii lei, care au fost repartizate pentru:

- cheltuieli la salariu - 53497,0 mii lei;
- contribuții la buget - 11035,7 mii lei;
- servicii comunale – 5320,0 mii lei;
- rechizite de birou și mărfuri – 1740,0 mii lei;
- întreținerea transportului – 1810,0 mii lei;
- reparații curente a clădirilor – 1250,0 mii lei;
- alte cheltuieli – 1800,1 mii lei;
- cheltuieli pentru deplasări – 270,0 mii lei;
- primele asigurări asistenței medicale – 1679,4 mii lei;
- procurarea utilajului și mobilierului – 738,7 mii lei.

La începutul anului 2009 au fost organizate și petrecute licitații publice pentru procurarea produselor petroliere, autoturismelor, inventar, mobilier, tehnică de calcul, hârtie, prestarea serviciilor pentru deservirea tehnicii de calcul, sistemului de evidență contabilă, programelor – „Jurist”, managementul documentelor „Info PG”, internet, etc.

Potrivit indicațiilor Guvernului Republicii Moldova nr.0104-744/C din 02.07.09 și scrisorii Ministerului Finanțelor nr.02/1-17 din 08.04.09 bugetul Procuraturii a fost redus cu 20 la sută ce a constituit 15 828,2 mii lei.

La reconstrucția obiectului din str. Alexandru cel Bun, 100, mun. Chișinău, nu au fost efectuate lucrări din lipsa mijloacelor bănești.

La rectificarea bugetului pe anul 2009 organelor Procuraturii au fost alocate 2 350,2 mii lei pentru plata indemnizațiilor procurorilor și remunerarea muncii.

Pentru anul 2009 datoriile creditoare față de agenții economici și persoane fizice constituie 13,5 mln. lei dintre care:

- indemnizații pentru pensionari – 11,0 mln. lei;
- reparații curente – 1,5 mln. lei;
- datorii materiale, servicii, etc. – 780,9 mii lei.

Sistemul informațional integrat al organelor Procuraturii a dezvoltat accesul la bazele de date: a Serviciului Vamal, Ministerului Afacerilor Interne,

Ministerului Dezvoltării Informaționale „ACCES-1”, Inspectoratul Fiscal de Stat, Departamentul Instituțiilor Penitenciare, Serviciul de Grăniceri, „Cadastru”, „Biblioteca electronică”, „Info PG”, „Document WEB”, „Personal”, „Omega-Quest”, „MoldLex”, „Orange”, „Internet”, lădițelor poștale electronice.

A fost implementat sistemul informațional automatizat „Procuratura On-Line” în toate organele procuraturii Republicii Moldova.

Procuraturile teritoriale și specializate dispun de 458 calculatoare, 176 imprimante iar Procuratura Generală dispune de 226 calculatoare și 23 imprimante ce reprezintă un deficit de 80 unități de calculatoare și 575 imprimante pentru asigurarea fiecărui procuror.

1.5. Cooperare cu organismele internaționale

Relațiile de cooperare internațională a organelor Procuraturii pentru anul 2009 au conturat direcțiile - colaborării cu autoritățile similare străine și organismele internaționale antrenate în activitatea de combatere a criminalității precum și asistenței juridice internaționale în materie penală.

Agenda realizării acestor opțiuni sau manifestat și prin menținerea relațiilor de cooperare cu Misiunea EUBAM, care îndeplinește și până în prezent un rol important în procesul consolidării ordinii de drept și combaterii criminalității la frontieră; Programului comun al Comisiei Europene și Consiliului Europei privind sporirea independenței, transparenței și eficienței justiției în Republica Moldova, Misiunii NORLAM care oferă asistență în vederea creșterii eficienței instituțiilor ce garantează drepturile omului și dezvoltarea statului de drept. În acest sens Procurorul General a avut întâlniri bilaterale cu reprezentanții Consiliului Europei, Misiunii OSCE la Chișinău, Oficiului Reprezentantului Special al Uniunii Europene în Republica Moldova, reprezentantului special al Secretariatului General al Consiliului Europei în Republica Moldova, raportori speciali ai ONU, membri ai Parlamentului European, ambasadori și reprezentanți ai misiunilor diplomatice în Republica Moldova.

Pe parcursul anului 2009 au fost inițiate către statele străine 182 cereri de extrădare a infractorilor căutați de organele de drept ale Republicii Moldova și reținuți sau localizați pe teritoriul altor state.

Au fost examinate cu admitere 5 cereri de extrădare primite de la autoritățile statelor străine.

Procuraturile teritoriale și specializate au primit spre executare 532 cereri de comisii rogatorii formulate de organele de drept străine. Totodată, organele de drept naționale au formulat cu scop de inițiere către alte state 324 de cereri de comisii rogatorii dintre care 271 au fost admise spre transmitere părților solicitate.

În 29 cazuri examinate s-a decis preluarea și continuarea urmăririi penale pe teritoriul Republicii Moldova. În același timp, s-au formulat 11 demersuri de transfer a urmăririi penale în alte state la solicitarea autorităților naționale.

În perioada de referință au fost examinate 89 de petiții ce prevedeau elemente de extraneitate, în majoritatea cazurilor fiind solicitate informații de la autoritățile străine cu prezentare de explicații petiționarilor.

În cadrul discuțiilor purtate a fost determinat modul de investigare a evenimentelor post-electorale din 07 aprilie 2009 și posibilităților acordării de ajutor din partea comunității internaționale în stabilirea circumstanțelor și aflarea adevărului precum și ajutorului practic la efectuarea expertizei în cazul decesului lui Valeriu Boboc.

Pentru asigurarea cooperării intense și pe parcursul anului 2010 cu partenerii deja stabiliți au fost formulate un șir de Planuri de cooperare ale Procuraturii Generale cu Ambasada SUA, NORLAM, Amnesty Internatioanl, Fundația IRZ din Germania, realizarea Memorandumurilor încheiate anterior de Procuratura Republicii Moldova cu Ucraina, România, Ungaria și Irlanda prin organizare de seminare tematice.

1.6. Consolidarea cadrului juridic

Anul 2009 a fost marcat printr-un proces de amplificare a nivelului de participatie a Procuraturii la activitatea de consolidare a cadrului juridic, aferent domeniilor de activitate și competențelor sale.

Procuratura și-a propus drept obiective noi antrenarea mai activă a procurorilor la analiza și evaluarea tendințelor celor mai importante fenomene din societate în vederea identificării problemelor stringente și căile de soluționare a lor, prioritare fiind cele de combatere și prevenire a criminalității și asigurarea respectării drepturilor fundamentale ale omului.

Pentru realizarea obiectivelor strategice și priorităților, care revin organelor Procuraturii, precum și tendințelor de integrare europeană, au fost elaborate și înaintate Parlamentului și Guvernului un șir de proiecte de acte legislative, care au drept scop dezvoltarea și consolidarea cadrului legal privind exercitarea eficientă a atribuțiilor instituției.

Au fost elaborate și alte proiecte ce țin de problemele stringente din societate: evenimentele din 7 aprilie 2009, protecția consumatorilor, uzurparea puterii în stat, contracararea contrabandei și traficului ilegal al mărfurilor, circulația substanțelor narcotice ș.a. Aceste proiecte conțin un șir de modificări novatoare ce au drept scop asigurarea bunei funcționări a organelor de urmărire penală, de conducere și exercitare a acesteia.

Organele Procuraturii urmează să se încadreze mai activ în dezvoltarea și perfecționarea cadrului juridic al noului Cod Contravențional, legislației în materie și procesual penală, în implementarea unor noi practici și forme de combatere și prevenire a crimei organizate, a corupției și protecționismului, a traficului de ființe umane, a torturii și relelor tratamente, a altor fenomene infracționale.

Pentru anul 2010 Procuratura și-a programat drept priorități promovarea și adoptarea proiectelor de lege elaborate, realizarea măsurilor de implementare a acestora, conlucrarea cu societatea civilă, etc.

1.7. Transparența și conlucrarea cu mass-media

Un component integru al organelor Procuraturii a devenit și informarea publicului cu activitatea exercitată.

În decursul anului 2009, organele Procuraturii în permanență au întreprins măsuri organizaționale menite să asigure informarea publicului cu rezultatele activității exercitate.

Astfel, au fost intens mediatizate în presa scrisă și cea electronică peste 5000 de subiecte preponderent vizând pornirea urmăririi penale, remiterea și rezultatele examinării cauzelor în instanța de judecată pe cazuri de corupere, trafic de ființe umane, proxenetism, tortură, încălcarea drepturilor omului.

Fiind ghidat de direcțiile prioritare de activitate ale Procuraturii, a fost organizat un ciclu de 6 emisiuni radiofonice la postul „AUTORADIO” cu participarea lunară a procurorilor. În cadrul acestora, cetățenii au avut posibilitatea de a discuta cu procurorii în regim interactiv.

La una din cele mai importante activități ale organelor Procuraturii a pretins monitorizarea permanentă a articolelor de presă. Astfel, au fost remise către subdiviziunile procuraturii pentru o eventuală reacționare 850 materiale pe marginea publicațiilor din presa scrisă.

Zi de zi au fost monitorizate și emisiunile radio-tv care au avut ca invitați procurori, or au dezbătut probleme legate de activitatea pe care o desfășoară procurorii.

A fost desfășurat și Concursul Anual pentru ziariști cu genericul Merite în promovarea legalității prin mediatizarea activității Procuraturii.

În vederea realizării Strategiei de comunicare a Procuraturii au fost efectuate următoarele măsuri:

- Actualizarea permanentă a link-ului „serviciul de presă (noutăți)” de pe website-ul oficial al Procuraturii Republicii Moldova;
- Completarea neconținută pe site a secțiunii: „Presa despre noi”, care include revista presei zilnice la nivel republican asupra activității instituției;
- Publicarea lunară pe pagina web, a rapoartelor-sinteză asupra activității Procuraturii;
- Instituirea și actualizarea permanentă a link-ului „Agenda Procurorului General”;
- În scopul asigurării drepturilor constituționale ale cetățenilor de acces la informație – toate subiectele adresate publicului larg au fost plasate pe site-ul oficial al Procuraturii. Tot aici, persoanele interesate au putut face cunoștință cu noile ediții ale Buletinului Informativ al instituției.

Un aspect nou în activitate l-a constituit procesul de verificare permanentă a platformelor virtuale întru selectarea datelor care prezintă interes pentru instituție. În acest sens, au fost urmărite în regim continuu, atât publicațiile de pe agențiile virtuale din republică, precum și comentariile postate la știri și forumuri.

O latură importantă a constituit întâlnirile zilnice cu reprezentanții mass-media, în vederea clarificării unor aspecte legate de cauzele aflate în curs de soluționare sau deja soluționate. Rezultatele atestate pe segmentul dat denotă o diversificare a tematicii subiectelor prezentate. Astfel, deopotrivă cu tradiționalele comunicate de presă s-a purces la participarea procurorilor la emisiuni în direct, interviuri, publicarea articolelor pe baza cazurilor concrete, mediatizarea actelor de reacționare a procurorilor (sesizări, recursuri etc.).

Relațiile cu instituțiile mass-media au fost realizate prin intermediul a 230 comunicate de presă, 92 declarații de presă, 4 conferințe de presă cu participarea conducerii Procuraturii Generale privind investigarea unor cauze cu rezonanță, 115 interviuri (asigurarea prezenței procurorilor în cadrul emisiunilor radiofonice și televizate).

Au fost mediatizate evenimentele care reflectă interacțiunea sub aspect internațional a Procuraturii în vederea stabilirii relațiilor de colaborare cu mecanismele internaționale (18 subiecte).

La angajații serviciului apelează pentru a comenta știrile plasate pe site-ul Procuraturii sau pentru a le sonoriza jurnaliști de peste hotare, de la posturile „1+1”, „Radio România”, „Realitatea TV”, НТВ, „Северная Звезда”, „Эхо Москвы”, Итар-Тасс, 5 канал Санкт-Петербург, ОПТ Российская Газета, ș.a.

Problematika cu care se confruntă Procuratura în procesul de informare a publicului asupra activității în domeniu o reprezintă poziția preconcepută a ziariștilor asupra cazurilor solicitate.

CAPITOLUL II

APĂRAREA INTERESELOR GENERALE ALE SOCIETĂȚII, DREPTURILOR ȘI LIBERTĂȚILOR CETĂȚENILOR.

2.1. Rolul și atribuțiile Procuraturii în domeniul apărării intereselor generale ale societății, ordinii de drept, drepturilor și libertăților omului.

Respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, constituie un factor decisiv în consolidarea statului de drept și în afirmarea valorilor democratice în comunitate.

Situația nefavorabilă la capitolul respectării drepturilor și libertăților omului este condiționată de lipsa eticii de profesie în domeniul public, intereselor înguste departamentale, nivelul slab al disciplinei executorii a funcționarilor de toate nivelele, avantajarea persoanelor cu preferință precum și alți factori care favorizează încălcările de lege și afectează drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor.

Starea de lucruri actuală dictează autorităților statale să ia atitudini hotărâte și măsuri efective în vederea ameliorării situației în acest domeniu, întru asigurarea drepturilor și libertăților omului, precum și protejării intereselor generale ale societății.

De rând cu alte instituții de drept în țară, rolul principal în acest mecanism național de protecție a drepturilor și libertăților omului și apărării

intereselor generale ale societății, potrivit legii fundamentale - Constituției Republicii Moldova îi revine organelor Procuraturii.

Astfel, corpul de procurori fiind conștient de acest imperativ, onorându-și atribuțiile ce îi revin, în numele societății și interesului public, apărării ordinii de drept, drepturilor și libertăților omului prin examinarea sesizărilor, petițiilor, materialelor parvenite în Procuratură, investigațiilor efectuate din oficiu și în colaborare cu alte instituții de stat au finalizat anul 2009 cu unele rezultate pozitive în domeniul expus.

2.2. Starea legalității în țară

Pe parcursul anului 2009 în domeniul apărării intereselor generale ale societății, ordinii de drept, drepturilor și libertăților omului au fost efectuate 3 620 controale la diverse compartimente, în special respectarea dreptului la ocrotirea sănătății, dreptului la un mediu înconjurător sănătos, dreptul de petiționare, dreptul la muncă și protecția muncii, unele domenii încadrate în dreptul la protecție socială.

Pentru lichidarea și sancționarea încălcărilor de lege depistate, procurorii au reacționat la încălcările admise de factorii de decizie a organelor de administrare publică cu înaintarea a 2 714 sesizări, și au contestat acte administrative ilegale emise de acestea cu 846 de recursuri în scopul repunerii persoanelor în drepturile lezate.

Pentru recuperarea prejudiciului cauzat statului au fost înaintate 1 777 acțiuni civile în valoare de 903 143 679 lei MD. Prejudiciu în valoare de 93 296 963 lei MD a fost recuperat în urma investigațiilor procurorilor fără a înainta acțiuni în judecată.

Organelor administrației publice de toate nivelurile au fost înaintate 793 informații privind starea legalității.

Procurorii au intentat și examinat 3 939 proceduri contravenționale. În rezultatul investigațiilor la capitolul apărării intereselor generale ale societății, drepturilor și libertăților omului procurorii au dispus pornirea urmăririi penale în 468 cazuri.

În decursul anului 2009 procurorii au examinat 21 201 petiții și au primit în audiență 29 330 cetățeni inclusiv 4 324 la locul de trai și de lucru.

Activitatea procurorilor la acest capitol a fost axată pe apărarea drepturilor și libertăților cetățenilor ce fac parte din categoriile social vulnerabile.

Adresările dezvăluie încălcarea drepturilor și libertăților cetățenilor în diverse domenii: încălcarea dreptului la protecția muncii; încălcarea dreptului la ocrotirea sănătății, dreptului la un trai decent, dezacordul cu hotărârile adoptate în cadrul urmăririi penale și judecătorești; admiterea acțiunilor de tortură, etc.

2.3. Activitatea desfășurată

În perioada de raportare organele Procuraturii au efectuat un șir de investigații la subiectul respectării legislației în activitatea de ramură a Serviciului Vamal. În rezultatul acestora au fost depistate mai multe

neregularități în activitatea colaboratorilor vamali și în deosebi la importul ilegal de carne în valoare de peste 41 mln. lei. Pe faptele constatate au fost pornite 6 cauze penale în baza art. 248 alin.(5) lit. d) Cod penal (*contrabandă*).

Urmare a interpelărilor adresate autorităților competente ale Franței, au fost depistate cazuri de import a hârtiei de țigări la prețuri diminuate, cu folosirea frauduloasă a documentelor, de către S.R.L „Ledomax” și „Algaboro”, fiind pornite 2 cauze penale în baza art. 248 alin. (5) lit. d) Cod penal.

Au fost depistate și 12 cazuri de import ilegal a mijloacelor de transport mai vechi de 7 ani, 5 cazuri de import fictiv de autotractoare și semiremorci. În privința inspectorilor vamali care au perfectat tranzacțiile ilegale a fost pornită urmărire penală conform art.327 alin.(2) lit. c) Cod penal (*abuz de serviciu*), iar în adresa Serviciului Vamal au fost înaintate 2 sesizări pentru lichidarea încălcărilor stabilite, concomitent fiind informată conducerea țării despre cazurile menționate.

O problemă majoră pentru sistemul bugetar a constituit și subiectul restituirii TVA (taxei pe valoare adăugată) de la buget, în anul 2009 fiind stabilite multiple cazuri de implicare a antreprenorilor în scheme de evaziune fiscală prin intermediul firmelor delicvente „fantom”.

Numai în rezultatul activității a 25 de firme „fantom” (22 din ele înregistrate la OF Centru al Inspectoratului Fiscal de Stat pe mun. Chișinău), pe parcursul doar a 6 luni ale anului 2008, bugetul de stat a fost prejudiciat cu circa 1 miliard lei prin trecerea unilaterală în cont a TVA. Bunăoară, S.R.L. „Minas-Agro” a încasat la conturile sale în BC „Investprivatbank” S.A., mijloace financiare în sumă de 1.379.000 mii lei. Bani au fost încasați în mare parte de la agenții economici delicvenți. Ulterior, mijloacele financiare de pe conturi au fost retrase în numerar în baza unor contracte fictive de achiziții a produselor agricole. Ca rezultat bugetul a fost prejudiciat la plata TVA cu circa 230 mil. lei. Pe faptele menționate Procuratura Generală a pornit urmărirea penală în temeiul art.243 alin.(3) lit. b) (*spălarea banilor*) și art.244 alin.(2) lit. b) Cod penal (*evaziunea fiscală*).

Fiind identificați factorii care favorizează funcționarea firmelor „fantom” și diminuarea TVA aferentă bugetului, printre care eliberarea de către organele fiscale a formularelor cu regim special de facturi fiscale, fără verificarea calificată a volumului de procurări și livrări; recepționarea declarației TVA în lipsa anexei; eliberarea nelegitimă de plata TVA, Procuratura Generală a înaintat Comisiei parlamentare pentru politică economică, buget și finanțe precum și Guvernului Republicii Moldova propuneri de modificare a Codului Fiscal, Legii privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali, Legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, Legii cu privire la antreprenoriat și întreprinderi și Legii cu privire la societățile cu răspundere limitată, care au menirea combaterii evaziunilor fiscale prin intermediul firmelor „fantom”.

Controlul efectuat la subiectul gestionării mijloacelor financiare de către Întreprinderea de Stat „Moldresurse”, a depistat prejudicierea intereselor statului în sumă totală de 2 613 031 dolari SUA la efectuarea tranzacțiilor de

achiziționare a produselor petroliere încheiate între ÎS „Moldresurse” și Întreprinderea cu capital străin «ІІсИИ «СІІАВ ИНТЕІІ» din or. Simferopol, Ucraina. Pe faptele în cauză în privința persoanelor cu funcții de răspundere ai Î.S. „Moldresurse” au fost pornite două cauze penale în temeiul art.329 alin.2 lit. b) Cod penal (*neglijență în serviciu*).

De asemenea, în Curtea de Apel Economică a fost înaintată o acțiune civilă pentru a încasa de la ÎCS«ІІсИИ «СІІАВ ИНТЕІІ» în beneficiul ÎS „Moldresurse” echivalentul MDL a sumei de - 3 027 038 dolari SUA la momentul executării.

În cadrul investigațiilor de control la compartimentul legalității gestionării patrimoniului public – mijloacelor financiare alocate pentru utilizare la lucrările de reparație a edificiului Teatrului Național de Operă și Balet au fost stabilite încălcări a legislației la efectuarea lucrărilor de reconstrucție, care au adus prejudiciu bugetului public în mărime de 13 milioane 631 mii lei. Pe faptele menționate a fost pornită urmărirea penală.

Pe cazurile de diminuare a costului chiriei (arendei) față de prețul de piață, a spațiilor transmise diferitor agenți economici, prin ce s-a prejudiciat bugetul public cu 1 milion 665 mii lei, a fost pornită urmărirea penală în temeiul art.329 alin.(2) lit.b) Cod penal, pe faptul neglijenței în serviciu, care a provocat urmări grave.

Procuratura a atacat cu recurs hotărârea Comisiei de privatizare a unor încăperi date în locațiune, prin care s-a permis privatizarea imobilului amplasat pe str. Băcioii Noi, 14, mun. Chișinău, ce a aparținut Teatrului Național de Operă și Balet, concomitent fiind înaintată o acțiune civilă în Curtea de Apel Economică și începută urmărirea penală în baza art.329 alin.(2) lit. b) Cod penal.

Activitatea organelor Procuraturii a înregistrat o ascensiune la compartimentul intervenției ca rezultat al informațiilor operative acumulate, privind contracararea unor scheme criminale.

Astfel, investigațiile asupra activității de creditare a BC „Investprivatbank” SA au descoperit operațiuni ilegale de obținere sau eliberare a creditelor, totodată fiind scoase la iveală mai multe fapte care dezvăluie realizarea defectuoasă a politicii de creditare, prin ce a subminat securitatea financiară a instituției bancare și a deponenților. Ca urmare a intervenției organelor Procuraturii, persoane fizice și juridice au achitat benevol BC „Investprivatbank” SA dobânzi și credite restante în sumă totală de 13 861 000 lei și au transmis în posesia băncii gaj în valoare de 40 084 000 lei. Au fost pornite 5 cauze penale în baza art.238 și art.239 Cod penal.

Deasemenea, în baza informației operative, privitor la importul unor unități de tehnică agricolă, a fost stabilită implicarea persoanelor cu funcții de răspundere din cadrul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare în protejarea afacerilor ilegale, desfășurate pe parcursul anilor 2007-2008 pe teritoriul țării, de către cetățeni străini.

Astfel, a fost descoperită dobândirea prin înșelăciune de la agenții economici autohtoni a 173 500 EURO (2 milioane 776 000 lei) și contracarată tentativa de sustragere încă a 151500 EURO (2 milioane 426 mii lei). Pe faptele

menționate a fost pornită urmărirea penală în temeiul art.190 alin.(5) Cod penal și art. 27, 190 alin.(5) Cod penal. Împotriva unor colaboratori ai Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare a fost pornită urmărirea penală în temeiul art.328 alin.(3) lit. d) Cod penal.

La compartimentul folosirii fondului funciar republican, investigațiile efectuate au stabilit cazuri de schimbare ilegală a destinației terenurilor la care s-a intervenit prin înaintarea acțiunilor civile de încasare de la persoanele vinovate în beneficiul statului a prejudiciului în sumă totală de circa 8,6 mln. lei, obținându-se compensarea benevolă a sumei de 767 108 lei. A fost începută urmărirea penală în șase cazuri în privința factorilor de decizie ce au favorizat comiterea încălcărilor din acest domeniu, în rezultatul acțiunilor ilegale ale cărora s-au cauzat daune de circa 2,5 mln. lei.

În procesul verificării legalității înstrăinării unui teren public cu suprafața de 1,8064 ha., de către administrația publică locală a com. Stăuceni, s-a depistat că acesta constituie proprietate de stat și se află la balanța Colegiului Național de Viticultură și Vinificație din com. Stăuceni. Procuratura Generală a pornit două cauze penale în temeiul art.328 alin.(3) lit. d) și art.332 alin.(1) Cod penal. Concomitent, a fost contestată cu recurs decizia Consiliului Stăuceni nr. 11/21 din 28.10.2008 și înaintată o acțiune civilă pentru anularea contractului de vânzare-cumpărare a terenului public în Curtea de Apel Economică.

La compartimentul legalității gestionării fondului silvic republican, procurorii au depistat, transmiterea ilegală în arendă de către Agenția pentru Silvicultură „Moldsilva”, Societății cu Răspundere Limitată „Biotex-Com” a suprafeței totale de 1962,3 ha de terenuri silvice din trupul de pădure „Țiganca”, „Rotunda”, ocolul silvic Ivancea, ÎS Orhei și trupul de pădure „Ratuș”, „Potolinca” ocolul silvic Anenii Noi a ÎS Chișinău.

Astfel, contrar art.25 din Codul silvic, art.14 lit. c) din Legea privind administrația publică locală, transmiterea în arendă a acestor terenuri s-a efectuat fără acordul organelor administrației publice locale, în lipsa licitației publice, fapt ce contravine și art.2 alin.(7) al Legii privind terenurile proprietate publică și delimitarea lor. Contrar prevederilor art.32 Codul silvic, art.44 lit. k) și i) din Regulamentul privind arenda fondului forestier în scopuri cinegetice sau de vânatoare, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.187 din 20.02.2008, cu acordul tăcut al arendatorului a fost sistat și interzis accesul populației pe terenurile fondului forestier arendat.

Pe fapt a fost pornită urmărirea penală în privința factoriilor de decizie ai AS „Moldsilva” în baza art.328 alin.(1) Cod penal pentru exces de putere, concomitent, în Curtea de Apel Economică s-a înaintat o acțiune civilă, privind rezilierea contractelor de arendă din fondul forestier încheiat între Agenție și SRL “Biotex-Com”. În confirmarea activității frauduloase a conducerii AS „Moldsilva” menționăm faptul că, terenurile publice au fost transmise SRL “Biotex-Com” care are restanțe la plățile bugetare în sumă de 7 370 360 lei.

Rămâne actual și compartimentul respectării legislației în procesul de gestionare a patrimoniului la etapa postprivatizare în agricultură. În acest domeniu procurorii au depistat încălcări grave reacționând cu pornirea a 23

cauze penale, înaintarea în instanțele judecătorești a 181 acțiuni civile, contestarea cu recursuri a 20 acte ilegale și sesizarea a 161 factori de decizie.

Nivelul respectării drepturilor omului, analizat prin prisma protecției intereselor consumatorilor denotă o situație îngrijorătoare datorită unui vast spectru de încălcări care se admit.

În domeniul comerțului:

- autorizarea amplasării piețelor, gheretelor, magazinelor în locurile interzise, neasigurarea respectării condițiilor sanitaro-igienice în piețele agricole și comercializarea în locuri neautorizate a mărfurilor de o proveniență dubioasă, a producției alcoolice lângă instituțiile de învățământ, imposibilitatea realizării în piețe a producției agricole de către producătorii autohtoni.

În domeniul învățământului:

- atitudinea iresponsabilă a funcționarilor Ministerului Educației și Tineretului în asigurarea unui proces didactic eficient, tolerarea corupției în sistemul educațional începând cu instituțiile preșcolare și terminând cu instituțiile de învățământ superior. În domeniul acestora, de ani de zile s-a creat un viciu fenomenal – așa numita „sponsorizare părintească” sub pretextul de bunăvoință, dar care este bine camuflată de influența profesorilor instituțiilor asupra elevilor în cadrul procesului de studiu. Astfel, organele Procuraturii au pornit urmărirea penală pe faptul comiterii infracțiunii prevăzute de art.327 alin.(1) Cod penal în privința factorilor de decizie ai I.Î. Colegiul de Ecologie din Chișinău care au adus pagube considerabile intereselor publice prin colectarea ilicită a sumei în valoare de 349 700 lei prin intermediul Fundației „Moldova Ecologică”.

În domeniul prestării serviciilor locativ-comunale populației:

- lipsa unui mecanism bine determinat, care ar exclude achitarea serviciilor la parametri calculați exagerat, lipsa contoarelor de evidență a agenților termici și ineficiența activității organelor abilitate să soluționeze petițiile în care se contestă acțiunile agenților economici-prestatori de servicii.

În domeniul prestării serviciilor de transport:

- nivelul scăzut de siguranță a pasagerilor, determinat de numărul mare de accidente rutiere cu implicarea microbuzelor sau taxiurilor, neîncheierea contractelor de asigurare obligatorie a pasagerilor, folosirea la transportul călătorilor a mijloacelor de transport reutilate, admiterea conducătorilor auto fără permis de conducere la categoriile respective, în stare de ebrietate alcoolică sau chiar narcotică.

În domeniul prestării serviciilor medicale și farmaceutice populației:

- nivelul scăzut de accesibilitate a persoanelor asigurate la tratament în condiții de staționar și ambulatoriu, de asigurare a drepturilor la informație, opțiune, confidențialitate, intimitate, demnitate și opinie.

În domeniul calității în construcții:

- ignorarea documentelor de proiectare, încălcarea documentației normative privind rezistența și stabilitatea construcției și, ulterior recepția obiectivelor în condiții de formalitate, în lipsa certificatului de urbanism și a autorizației de construire.

În privința unor aspecte aparte, care de asemenea afectează interesele cetățenilor în calitatea lor de consumatori, în special comercializarea mărfurilor de uz personal folosite (second hand) au fost sesizați Serviciul Vamal și Centrul Național Științifico - Practic de Medicină Preventivă cerându-le intensificarea supravegherii respectării legislației la importul și comercializarea acestor mărfuri. Procuratura Generală a informat Guvernul R.M. și Președintele R.M. în vederea schimbării stării de lucruri și asigurarea protecției eficiente a cetățenilor în calitatea lor de consumatori.

Sectorul energetic la compartimentul protecției drepturilor consumatorilor de către întreprinderile furnizoare de energie electrică, investigațiile procurorilor au vizat inclusiv și activitatea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, controlul fiind efectuat cu unele dificultăți create de către conducerea acestei instituții, exprimat prin tergiversarea sau în unele cazuri de refuz în prezentarea materialelor solicitate de procurori. Acest fapt denotă lipsa de transparență în activitatea ANRE.

Pe rezultatele controlului Procuratura Generală a sesizat conducerea ANRE, concomitent atenționând faptul că, în procesul elaborării și adoptării Regulamentului pentru furnizarea și utilizarea energiei electrice și Regulamentului cu privire la calitatea serviciului de distribuție și furnizare a energiei electrice, Agenția nu a prevăzut suficiente garanții pentru asigurarea posibilității consumatorilor să-și apere drepturile de la acțiunile abuzive a furnizorilor energiei electrice.

Investigarea unor aspecte ale activității factorilor de decizie a Institutului de Economie, Finanțe și Statistică al Academiei de Științe a Moldovei (IEFS), a constatat multiple încălcări privind gestionarea patrimoniului public.

Contrar art.33 din Legea cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, factorii de decizie ai IEFS, fără permisiunea organului de conducere ierarhic superior (Academia de Științe a Moldovei) și-au acordat nelegitim premii și ajutoare materiale din bugetul de stat în valoare de 80,1 mii lei.

Totodată, pe parcursul anilor 2007-2008, factorii de decizie ai IEFS au angajat șase persoane din România în calitate de cercetători științifici, cărora li s-au calculat salarii în sumă totală de 50,2 mii lei, fără a efectua careva lucrări, banii fiind încasați de către Angela Timuș, secretar științific al IEFS.

Trei persoane fizice au restituit benevol prejudiciul cauzat statului în sumă totală 216 893 lei dintre care dl Igor Dodon – 72 657 lei, dna Oxana Domenti – 73 566 lei și dna Viorica Cărare – 70 670 lei.

În domeniul protecției drepturilor și intereselor copiilor, combaterii și prevenirii delincvenței juvenile în anul 2009, procurorii au colaborat cu organizațiile neguvernamentale în sensul promovării și protecției drepturilor copiilor, sistematic au participat la lucrările grupului interdisciplinar al Centrului „Amicul” care are drept obiective probleme privind protecția copilului

aflat în dificultate. În rezultatul evaluării informației prezentate la una din ședințele grupului vizat, a fost pornită urmărirea penală în baza art.172 alin.(3), lit. a) Cod penal (acțiuni violente cu caracter sexual), pe faptul comiterii acțiunilor violente cu caracter sexual asupra unui minor.

În rezultatul investigațiilor prestării serviciilor de îngrijire și educație a copiilor din Școala-internat s. Soloneț, raionul Soroca au fost depistate abateri cu privire la termenul, vârsta și durata deținerii copiilor în școala-internat, care afectează și lezează grav drepturile copiilor protejați de autoritățile naționale și internaționale. Despre starea respectării legislației în domeniu a fost sesizat Guvernul Republicii Moldova.

O altă problemă identificată de procurori în cadrul controlului respectării drepturilor copilului în instituțiile de educație preșcolară și școlarizarea copiilor de 7-16 ani, constituie nerespectarea prevederilor art.13 alin.(4) al Legii învățământului, potrivit cărora în învățământul preșcolar grupa este de cel mult 10 copii - în creșă, 15 - în grădiniță. Astfel, în orașele Strășeni, Ungheni, Glodeni, Florești, mun. Chișinău și Bălți s-a stabilit depășirea numărului de copii, grupele încadrând câte 25-30 copii.

Cauza insuficienței locurilor în grădinițe sau lipsa acestor instituții în multe localități, este determinată de gestionarea neadecvată a patrimoniului public de către subdiviziunile Ministerului Educației, inclusiv darea în locațiune a spațiilor acestor instituții sau înstrăinarea edificiilor destinate instituțiilor preșcolare.

Pe rezultatele controlului, au fost înaintate sesizări atât Ministerului Educației cât și Direcțiilor raionale de învățământ, în vederea înlăturării încălcărilor de lege la completarea excesivă a grupelor preșcolare și intensificarea acțiunilor necesare pentru asigurarea drepturilor copilului la învățătură.

Pe parcursul anului 2009 a fost generalizată starea respectării legislației despre petiționare întru excluderea cazurilor de tergiversare și birocratism în activitatea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Inspecției Muncii și subdiviziunilor teritoriale ale acestora.

Controalele efectuate de organele Procuraturii în domeniul combaterii birocratismului la Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și structurile lor teritoriale au scos în evidență multiple devieri de la cerințele legislației, care influențează negativ asupra asigurării dreptului la petiționare a cetățenilor.

Autoritățile publice centrale și locale deseori abordează problemele evocate în adresările cetățenilor într-o manieră formalistă, cu complicații inutile, limitează accesul cetățenilor la informația de interes public prin birocratizarea procedurilor stabilite. Atare situații generează adresări repetate sau plângeri către instanțele superioare, în care se invocă, că deseori funcționarii contrar atribuțiilor de serviciu și procedurilor prevăzute de legislație, invită de mai multe ori petiționarii, li se solicită suplimentar documente care nu au nici o legătură cu subiectul abordat, se evită examinarea în fond a argumentelor invocate, sunt depășiți termenii de examinare, se remit altor organe pentru

examinare fără a informa petiționarii iar pe cele examinate îi informează de regulă tardiv.

Asemenea încălcări s-au depistat în activitatea Direcțiilor raionale agricultură și alimentație Ungheni, Ștefan-Vodă, Anenii Noi, Ceadâr-Lunga.

Controlul lucrului cu petițiile cetățenilor a scos în evidență o atitudine birocratică a persoanelor responsabile manifestată prin formalism și tergiversare.

Derogările de la cerințele legislației cu privire la petiționare constatate în activitatea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și structurile lor teritoriale se referă atât la termeni și calitatea examinării acestora, cât și la modul de înregistrare și evidență a petițiilor.

Derogări similare de la cerințele legislației cu privire la petiționare au fost constatate și în activitatea Inspecției muncii și structurile teritoriale, care influențează negativ asigurarea dreptului la petiționare a cetățenilor.

Potrivit prevederilor art. 21 al Legii cu privire la petiționare, conducătorii de ministere și departamente organizează primirea cetățenilor nu mai rar de două ori pe lună, iar conducătorii organelor de autoadministrare locală, întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor – nu mai rar de o dată pe săptămână. Norma vizată nu se respectă de Inspecția muncii și subdiviziunile teritoriale Cahul, Bălți, Drochia, Edineț, care nu dispun de un program afișat în loc public de audiență a petiționarilor.

În vederea lichidării încălcărilor de lege, a tergiversărilor și birocratismului în relațiile autorităților publice cu cetățenii, în adresa structurilor teritoriale a Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare și Inspecției muncii, urmare a controalelor efectuate, procurorii au înaintat 75 de sesizări privind lichidarea încălcărilor de lege.

2.4. Respectarea Convenției Europene pentru Drepturile Omului

În anul 2009 Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunțat 30 hotărâri împotriva Republicii Moldova, din care 2 hotărâri se referă la pretențiile de satisfacție echitabilă (*SRL Dacia c.Moldovei*, *Paladi c.Moldovei*). Suma totală dispusă prin hotărârile pronunțate în 2009 constituie 7 522 943 euro.

În special, violările au ca obiectiv:

- 13 hotărâri vizează dreptul la un proces echitabil - art.6 §1 Convenție, neexecutarea sau executarea tardivă a unei hotărâri judecătorești; securitatea raporturilor juridice; administrarea justiției în Republica Moldova: necitare în instanța de judecată, adoptarea hotărârii în lipsa reclamantului, durata excesivă a procedurilor judiciar-civile, etc.

De către Curte continuă să fie constatate cazuri când detenția reclamantului a fost recunoscută ca neavând vre-un temei legal (*Paladi v. Moldovei*), iar neacordarea ajutorului medical necesar a fost asemuită încălcării art. 3 din Convenție. Situația se regăsește în cauzele (*Gavrilovici v. Moldova*, *Leva v. Moldova*).

În hotărârile de condamnare a Republicii Moldova sunt menționate condițiile lipsite de siguranță în instituțiile de detenție, fiind considerate inumane și degradante. În această ordine de idei, este necesară aducerea în concordanță

cu normele minime existente a acestor condiții izolatoarele de detenție preventivă ale comisariatelor de poliție. În condițiile în care autoritățile rețin în custodia lor persoane, ele sunt totalmente responsabile de viața și sănătatea celor deținuți, inclusiv pentru condițiile pe care le oferă în detenție acestor persoane. La acest compartiment urmează să fie întreprinse măsurile de rigoare de către Ministerul Justiției.

Concomitent, Procuratura Generală a demarat un amplu program de măsuri în vederea realizării prevederilor art. 17 alin. (4) din Legea cu privire la Agentul guvernamental introdus prin Legea nr. 48-XVI din 09.03.2006.

Respectiv, în cauzele examinate până în prezent, prin prisma prevederilor art.17 al Legii cu privire la Agentul guvernamental, în 2009 au fost inițiate în instanța de judecată acțiuni civile în vederea încasării în ordine de regres de la persoanele ce s-au făcut culpabile de pronunțarea hotărârilor CEDO prin care s-a dispus încasarea sumelor bănești în total de 216 791 lei, echivalent cu 13 800 euro în contul bugetului de stat.

În vederea excluderii unor eventuale condamnări de către Înalta Curte pentru încălcarea prevederilor Convenției în cauzele aflate pe rolul Curții împotriva Republicii Moldova în care Agentul guvernamental a inițiat proceduri de reglementare amiabilă cu reclamanții, Procuratura Generală în conformitate cu articolele 447 și 449 Cod de procedură civilă, art.475 Cod contravențional, a înaintat 9 cereri de revizuire în cauzele administrative și civile.

Vis-a-vis de procesul de armonizare a legislației procesual-penale exigențelor prevăzute de art. 6 paragraf 1 din Convenție și jurisprudenței Curții Europene, în perioada anilor 2007-2009, Procuratura Generală a promovat în Parlamentul Republicii Moldova mai multe proiecte de legi, astfel reușindu-se implementarea unor termene scurte pentru soluționarea conflictelor de competență, a cererilor de strămutare a cauzelor penale, de recuzare, a începerii judecării cauzelor penale etc. În același context, s-a reușit implementarea răspunderii judecătorilor pentru încălcarea, din motive imputabile, a termenelor de examinare a cauzelor aflate în procedură.

În legătură cu evenimentele din 7 aprilie 2009, în cadrul proiectului Comun al Consiliului Europei și Uniunii Europene privind consolidarea justiției în Republica Moldova, procurorilor și judecătorilor au fost prezentate seminare la Institutul Național al Justiției, ce țin de interzicerea torturii și maltratărilor.

Practic în toate subdiviziunile Procuraturii, pe parcursul anului 2009, în conformitate cu prescripțiile legale și sarcinile puse de către Colegiul Procuraturii, au fost întreprinse măsuri pentru investigarea eficientă și în termene rezonabile a cauzelor cu persoane arestate și învinuiți sau, după caz, inculpați minori.

2.5. Respectarea legilor în Forțele Armate

O direcție importantă în activitatea organelor Procuraturii o constituie și controlul asupra executării legilor în Forțele Armate. Astfel, realizând sarcinile atribuite prin lege, în anul 2009 procuraturile militare au concentrat eforturile spre consolidarea disciplinei militare în Forțele Armate și respectării legislației

de către persoanele cu funcții de răspundere. Pe parcursul anului 2009 au fost efectuate 461 controale la subiectele; – achiziționării bunurilor; respectării legislației și drepturilor omului în cadrul antrenării militarilor în termen în alte activități decât cele destinate; respectării legislației la acordarea amânării de la încorporare, etc.

O problemă stringentă s-a creat la procesul organizării și desfășurării serviciului civil (*de alternativă*) pe întreg teritoriul Republicii Moldova fiind condiționată de factorii imperfecțiunii legii la subiect precum și atitudinii neglijente a reprezentanților Serviciului civil.

În rezultatul controalelor au fost înaintate 242 sesizări, 175 recursuri și în 94 de cazuri a fost dispusă începerea urmăririi penale.

2.6. Respectarea legilor în locurile de recluziune

O ramură de însemnătate ce îi revine organelor Procuraturii reprezintă și asigurarea respectării legislației în locurile de recluziune precum și controlul asupra executării hotărârilor judecătorești în cauzele penale. La acest capitol, pentru buna funcționalitate și respectării legislației în instituțiile penitenciare în decursul anului 2009 procurorii au efectuat 114 controale la subiectele: asigurării condițiilor de detenție a deținuților; legalității liberării de la executarea pedepselor a persoanelor grav bolnave; respectării legislației muncii în sistemul penitenciar, corectitudinii calculării zilelor privilegiate de muncă a condamnaților, etc. În rezultatul verificărilor procurorii au reacționat cu 34 sesizări, 15 recursuri și dispunerea pornirii urmăririi penale în 31 de cazuri.

Urmează de remarcat faptul abaterilor esențiale depistate de procurori la capitolul executării pedepsei sub formă de muncă neremunerată. Cazuri de neexecutare a acestei forme de pedeapsă s-au constatat pe întreg teritoriul țării. Această situație este generată de atitudinea neglijentă a persoanelor cu funcții de decizie din cadrul Oficiilor teritoriale de executare și autorităților publice locale. În unele cazuri condamnații la această categorie de pedeapsă figurează numai în tabelul de pontaj iar în realitate sunt plecați peste hotare.

Totodată nu pot fi trecute cu vederea multiplele lacune în legislația execuțională care în opinia procuraturii urmează a fi înlăturate prin amendarea cadrului normativ.

Astfel, unele norme ale Statutului executării pedepsei sunt în contradicție cu normele Codului de executare cum ar fi la subiectul scoaterii condamnaților la regim de resocializare, etc.

CAPITOLUL III EXERCITAREA ȘI CONDUCEREA URMĂRIRII PENALE

3.1. Importanța domeniului de activitate

Una din cele mai importante activități ale organelor Procuraturii se poate de nominat ramura exercitării și conducerii urmăririi penale, care are scopul

protejării persoanei, societății și statului de infracțiuni. Totodată legislația procesual penală obligă organele investite de prevenirea și combaterea criminalității, să execute investigațiile în așa fel ca orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală.

Pornind de la aceste determinante, organelor Procuraturii le revine cea mai mare responsabilitate la asigurarea aplicării uniforme și corecte a legislației în materie și procesual penale. La toate etapele investigațiilor penale, începând cu primirea și înregistrarea sesizărilor despre infracțiuni și în continuare pe tot parcursul procesului penal, procurorul urmează scrupulos și fără tergiversare să instrumenteze cauza, operativ și obiectiv să administreze probele, să asigure respectarea drepturilor participanților la proces, iscusit să dirijeze conducerea urmăririi penale efectuate de către organele de urmărire penală și să coordoneze activitatea organelor de constatare și celor ce exercită activitate operativă de investigații în scopul evitării achitărilor persoanelor vinovate de infracțiuni pe temeiul erorilor admise în timpul investigărilor. Cu regret, dar nu întotdeauna aceste exigențe se execută.

Pe parcursul anului 2009 în domeniul urmăririi penale, potrivit condițiilor legislației în materie și procesual penale, activitatea procurorilor a fost axată pe obiectivele intensificării activității de depistare nemijlocită a fenomenelor infracționale; coordonarea activității organelor antrenate în combaterea criminalității; sporirea rolului procurorului la asigurarea respectării drepturilor fundamentale ale omului în cadrul desfășurării procesului penal; asigurarea aplicării active a dreptului discreționar; excluderea practicilor defectuoase la efectuarea urmăririi penale; etc.

3.2. Analiza situației infracționale

În anul 2009 au fost înregistrate 25655 infracțiuni (în 2008 – 24 788 infracțiuni), numărul acestora fiind în creștere comparativ cu perioada analogică a anului trecut cu 867 infracțiuni sau cu 3,5%. Această creștere se atestă în mun. Chișinău cu 4,2%, în raioanele Ciadâr-Lunga - 34,6%, Leova - 23,8%, Cantemir - 22,1%, Fălești - 20,7%, UTA Gagauzia - 20,0%, Căușeni - 19,1 %, Glodeni - 18,4%, Briceni - 17,1%, Strășeni - 15,1%.

Concomitent, s-a relevat o scădere a infracțiunilor pe teritoriul raioanelor Călărași cu 34,5%, Hâncești - 23,4%, Ialoveni - 17,6%, Rezina - 13,9%, Orhei - 12,5%, Soroca - 9,4%.

În decursul anului 2009 pe țară au fost înregistrate 240 omucideri, 3 acte de banditism, 767 acte de huliganism, 264 violuri, 369 infracțiuni de vătămări intenționate grave a integrității corporale, 845 vătămări intenționate medii a integrității corporale; 12 224 crime contra patrimoniului, inclusiv 205 tâlhării, 1003 jafuri, 1 066 escrocherii și 9 136 furturi; 1 879 infracțiuni ce țin de circulația ilegală a stupefiantelor, 2 452 crime economice, 866 infracțiuni săvârșite de către persoane cu funcții de răspundere, 31 coruperi active, 92 coruperi pasive, 130 cazuri de mituire, 199 abuzuri de putere, 200 excese de

putere, 81 infracțiuni de neglijență în serviciu, 186 cazuri de trafic de ființe umane, 42 cazuri de trafic de copii.

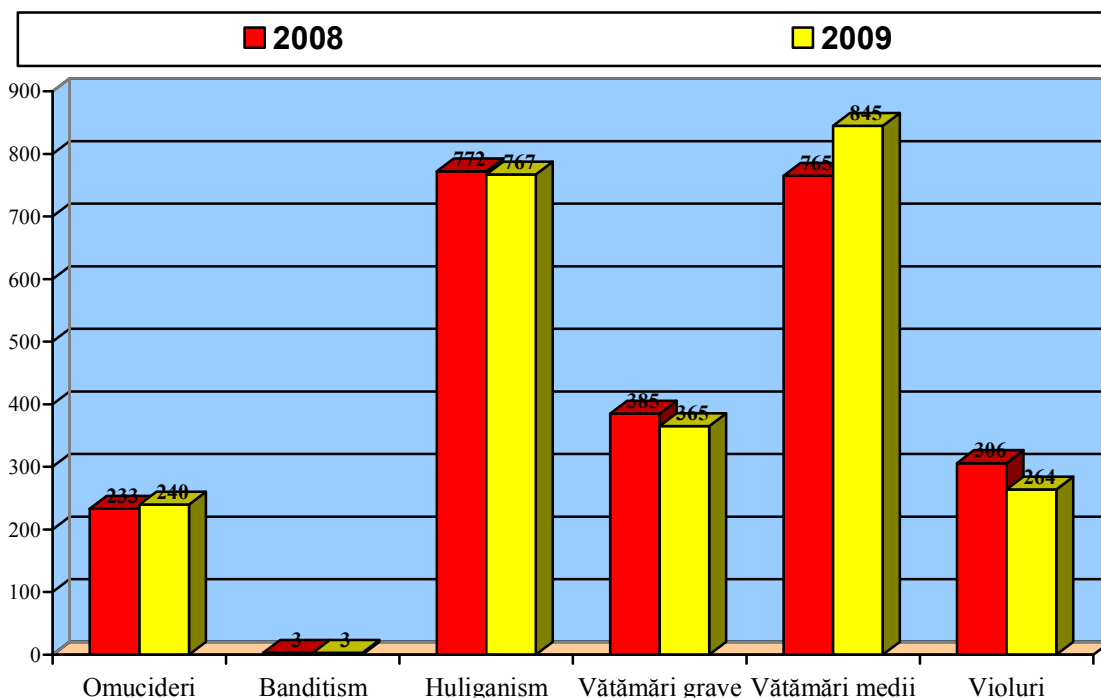
S-a constatat o creștere a numărului categoriilor de crime, cum sunt: omorurile cu 3,0%, tâlhăriile cu 17,1%, escrocheriile cu 22,5%, distrugerea intenționată a bunurilor cu 38,8%, trecerea ilegală a frontierei cu 75,2%, organizarea migrațiunii ilegale cu 11,9%, abuz de putere cu 15,0%, infracțiunilor în domeniul transporturilor cu 109,7%, infracțiunilor ecologice cu 100,0%, infracțiunilor contra justiției cu 20,8%, infracțiunilor militare cu 25,9%, infracțiunilor săvârșite de grupuri criminale cu 28,3%.

În anul 2009 s-a remarcat o scădere a infracțiunilor pe categoriile: de viol cu 15,2%, contra vieții și sănătății cu 0,8%, huliganismului cu 0,6%, cauzarea vătămarilor intenționate grave cu 4,2%, contra patrimoniului cu 2,5%, ce țin de circulația ilegală a stupefiantelor cu 11,6%, cazurilor de trafic de ființe umane cu 14,3% și a traficului de copii cu 16,0%, infracțiunilor economice cu 18,7%, infracțiunilor comise de persoane cu funcții de răspundere cu 26,4 la sută (inclusiv cele de corupție și conexe), celor de contrabandă cu 5,6 la sută.

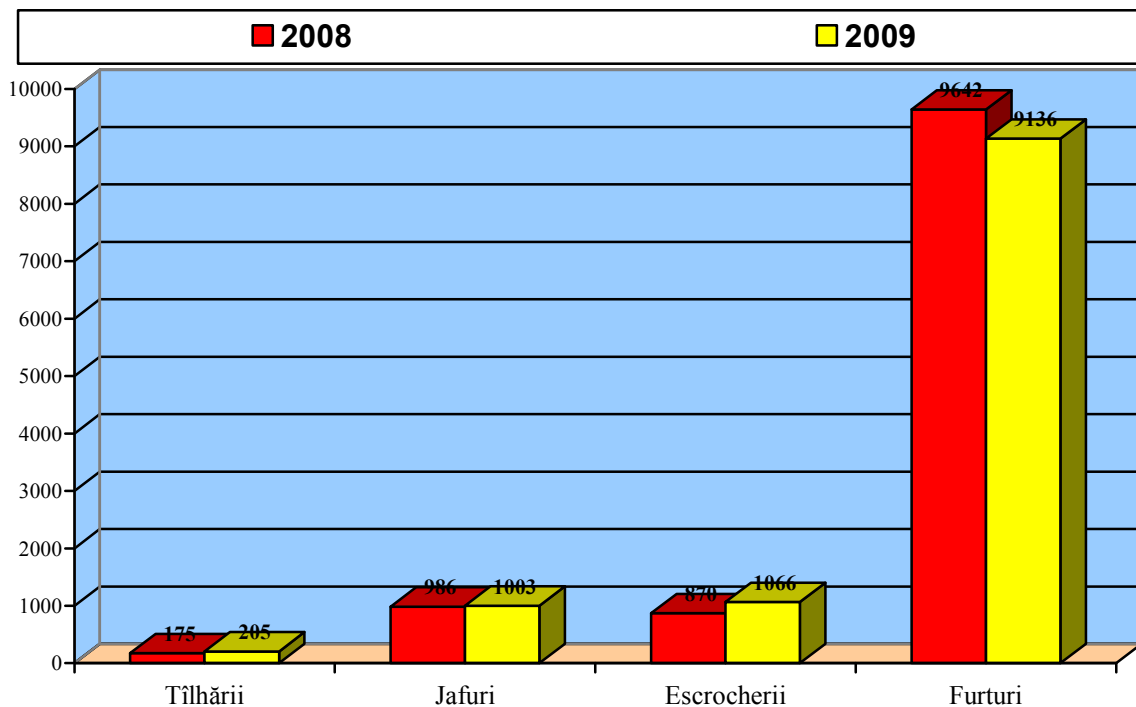
Concomitent, se atestă și o descreștere a numărului infracțiunilor excepțional de grave cu 16,2%, deosebit de grave cu 57,1%, grave cu 3,5%.

Dinamica categoriilor de infracțiuni săvârșite în anul 2009 comparativ cu 2008 în diagramele următoare.

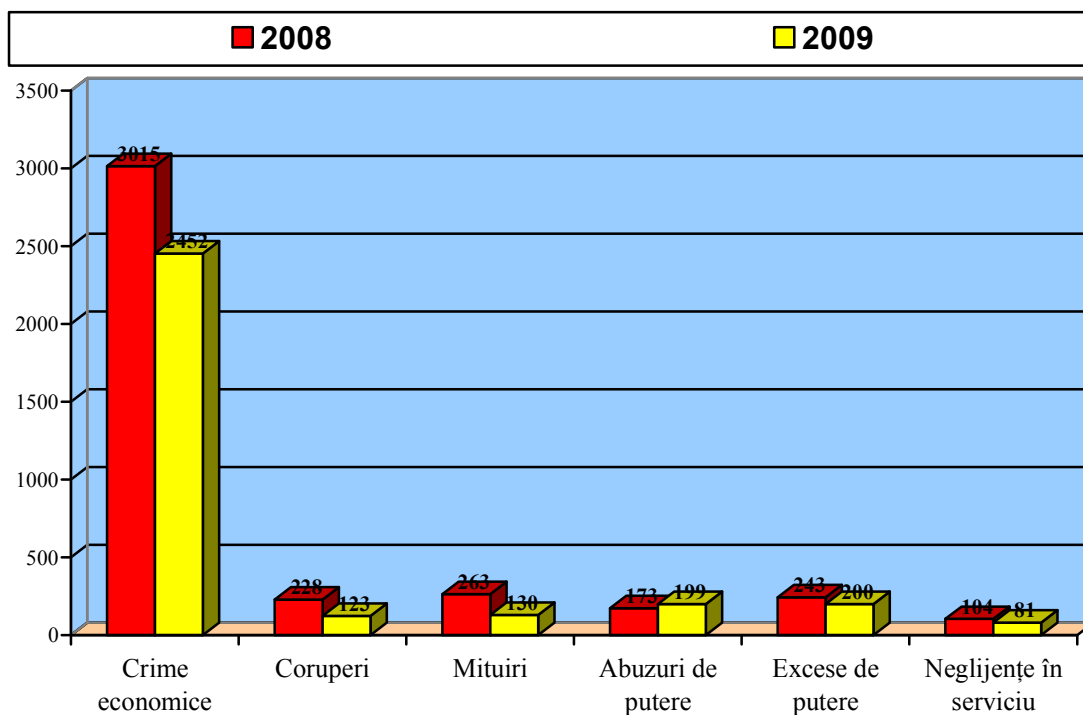
Infracțiuni contra vieții și sănătății

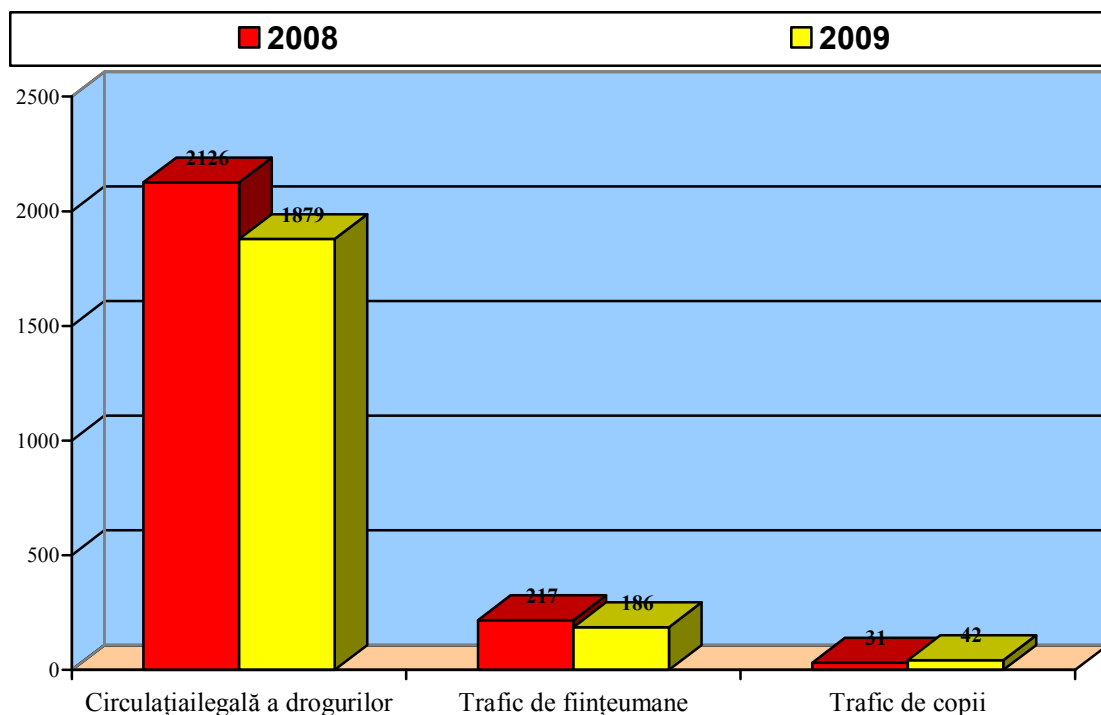
Infrațiuni contra patrimoniului

Infrațiuni săvârșite de persoane cu funcție de răspundere

Alte infracțiuni

3.3. Aportul activității operative de investigații în combaterea criminalității

În anul 2009 au fost mobilizate eforturi și la înlăturarea dificultăților întâmpinate la aplicarea justă și uniformă a prevederilor legii privind activitatea operativă de investigații, organizării și îndeplinirii măsurilor operative de investigații, controlului respectării legilor de către organele care îndeplinesc această activitate.

De către procurorii abilitați pe parcursul perioadei menționate au fost controlate în Comisariatele teritoriale de poliție și alte organe operative de investigații 1 886 dosare de evidență operativă, 2 416 dosare operative de căutare a învinuiților și inculpaților care se ascund de organele de urmărire penală și de judecată, 246 dosare de căutare a persoanelor dispărute fără urmă și 113 dosare de identificare a cadavrelor depistate necunoscute.

În rezultatul controalelor au fost depistate și abrogate 81 decizii ilegale. În 959 cazuri au fost date indicații privind efectuarea măsurilor operative de investigație și pornite 303 cauze penale.

În scopul lichidării derogărilor de lege, cauzelor și condițiilor care le-au favorizat, factorilor de decizie le-au fost înaintate 79 sesizări în baza cărora au fost sancționați disciplinar 22 colaboratori care au comis încălcări de lege în procesul efectuării măsurilor operative de investigații.

În cadrul dosarelor de evidență operativă și de căutare au fost examinate 3 834 ordonanțe de începere a procedurii autorizării efectuării măsurilor

operative de investigații și 119 decizii privind controlul transiterii banilor sau a altor valori materiale extorcate.

Judecătorilor de instrucție au fost înaintate 3 840 demersuri de autorizare a măsurilor operative de investigație.

În perioadă de referință, urmare a măsurilor operative de căutare și identificare din 3 087 învinuiți și inculpați aflați în căutare au fost stabiliți 1 259 învinuiți și inculpați, din 157 persoane dispărute fără urmă 80 au fost identificate și din 96 cadavre necunoscute au fost identificate 26. La finele anului 2009 au rămas în căutare 1 823 de învinuiți și inculpați care se ascund de urmărirea penală și judecată, 125 persoane dispărute fără urmă și 64 cadavre ne identificate.

Controalele legalității activității operative de investigații a stabilit multiple cazuri de încălcări grave de unele Comisariate de poliție a legislației în vigoare, exprimate prin neînceperea sau tergiversarea pornirii dosarelor de căutare în privința persoanelor respective, insuficiența efectuării activităților operative de investigații sub toate aspectele, complet și obiectiv, fapte care s-au soldat cu dispariția multor acuzați și inculpați de la locul de trai și eschivarea lor de la judecată și de la executarea pedepsei penale.

În rezultatul verificării dosarelor operative de investigații sau luat măsurile de rigoare și au fost înaintate instanțelor 196 demersuri privind autorizarea măsurilor operative de investigații.

Organele Procuraturii au organizat executarea a 81 de încheieri ale judecătorilor de instrucție de autorizare a efectuării măsurilor operative de investigații.

3.4. Exercițarea urmăririi penale

La exercitarea urmăririi penale în perioada de referință procurorii au avut în activitate urmărirea penală pe 6 501 cauze de o rezonanță social sporită cum sunt infracțiunile de omor, viol, corupere, luare de mită, trafic de influență, infracțiuni săvârșite de minori, etc. Din numărul total al cauzelor penale aflate în exercitare au fost finisate 3 239 cauze penale.

În judecată au fost expediate 1 840 cauze penale privind comiterea a 2 320 infracțiuni de către 2 431 persoane, dintre care și 2 judecători, 47 colaboratori de poliție, 8 membri ai diferitor grupări criminale, etc.

Justiției au fost deferite 133 cauze despre omucideri intenționate, 16 de trafic de ființe umane și copii, 55 de vătămare intenționată gravă a integrității corporale, 74 de viol, 749 infracțiuni contra patrimoniului, 62 privind circulația ilegală a drogurilor, 20 de contrabandă și eschivare de la achitarea plăților vamale, 47 privind încălcarea regulilor de securitate a circulației rutiere, 107 de huliganism și alte infracțiuni contra ordinii și securității publice, 57 infracțiuni de corupție și trafic de influență, 76 de abuz și exces de putere, 8 de tortură, 54 infracțiuni militare, 45 infracțiuni contra justiției și de alte categorii.

Pe 1 390 cauze penale a fost dispusă încetarea urmăririi penale sau clasarea cauzei penale pe motivele lipsei faptului sau elementelor de infracțiune, împăcării părților, pe temeiul actului de amnistie precum și în baza dreptului

discreționar prevăzut de legislația penală. În 9 cazuri au fost adoptate hotărâri de suspendare condiționată a urmăririi penale.

În anul 2009 procurorii au depistat 318 infracțiuni tănuite. Ponderea tănuirii sesizărilor cu privire la infracțiuni de înregistrare revine subdiviziunilor Ministerului Afacerilor Interne.

Ca regulă, infracțiunile sînt tănuite prin refuzul de a primi și înregistra plîngerile cetățenilor, denaturarea datelor faptice în cadrul cercetării împrejurărilor invocate în aceste sesizări, uz de fals în actele procesuale etc.

Depistarea cauzelor de tănuire a infracțiunilor necesită eforturi considerabile din partea procurorilor, deplasări în teritoriu, întâlniri cu cetățenii, verificări ale datelor din mai multe surse de informații.

Organele Procuraturii conlucrând cu subdiviziunile speciale ale Serviciului de Informații și Securitate, Ministerului Afacerilor Interne în anul 2009 au deconspirat și lichidat o filieră de circulație ilegală a substanțelor toxice (venin de șarpe); 3 filiere strategice de circulație ilegală a drogurilor, inclusiv și de nivel internațional.

3.5. Conducerea urmăririi penale

Un rol important le revine organelor Procuraturii în procesul conducerii urmăririi penale. La acest compartiment, reieșind din ponderea cauzelor penale investigate, cu certitudine se poate remarca că persistă străduință lucrativă între procurori și organele de urmărire penală, dar totodată mai sunt atât rezerve cât și dificultăți.

Analiza activității organelor de urmărire penală la capitolul asigurării ordinii de drept, prevenirii și combaterii criminalității arată, că activitatea este orientată mai mult la investigarea infracțiunilor denunțate de victime, rămânând nevalorificate pârghiile de acționare a acestor organe la combaterea infracțiunilor de corupție, circulație ilegală a drogurilor, trafic de persoane, etc. la care denunțurile cetățenilor sunt mai reduse.

Ca dificultăți la executarea atribuțiilor organelor de urmărire penală reieșind din analiza actelor procesuale se evidențiază insuficiența de profesionalism; executarea incompletă și necalitativă a indicațiilor date de procurori sau chiar uneori neexecutarea completă a acestora pe cauzele penale investigate; trimiterea cauzelor penale procurorului cu propuneri nefondate în sensul terminării urmăririi penale, tergiversarea efectuării urmăririi penale, etc.

Astfel, pe parcursul anului 2009 pentru încălcările admise de către ofițerii de urmărire penală, procurorii au reacționat cu 986 sesizări înaintate factorilor de decizie ai Ministerului Afacerilor Interne fiind sancționați disciplinar 336 colaboratori de poliție.

În anul 2009 procurorii au condus procesul urmăririi penale în 39 374 cauze penale.

În activitatea conducerii urmăririi penale pe parcursul anului 2009 procurorii au dispus terminarea cercetărilor urmăririi penale pe 15 752 cauze penale.

Examinând propunerile ofițerilor de urmărire penală prezentate pentru punerea persoanelor vinovate sub învinuire și expediere în judecată a cauzelor penale, procurorii în 957 cazuri au constatat netemeinicia acestora și au dispus restituirea cauzelor pentru completarea urmăririi penale. Procurorii au dat 10 914 indicații scrise pe cauzele penale aflate în conducere.

Dinamica indicilor de bază a activității procurorilor în conducerea urmăririi penale pentru anul 2009 în raport cu anul 2008 se reflectă în următorul tabel:

ACTIVITATEA PROCURORULUI	ORGANELE DE URMĂRIRE PENALĂ					
	MAI		CCCEC		SV	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Confirmate ordonanțe de începere a urmăririi penale	20763	21848	964	1154	74	107
Adoptate hotărâri de neîncepere a urmăririi penale	31029	24127	974	585	80	51
Date indicații pe cauze penale	9072	9477	567	613	44	58
Persoane puse sub învinuire	9236	10952	531	514	37	42
Susținute demersuri privind arestarea preventivă	2119	2210	50	76	3	0
Cauze penale deferite justiției	7873	7790	510	496	30	36
Cauze penale restituite pentru completarea urmăririi penale	945	956	11	0	9	1
Adoptate hotărâri de încetare și clasare a urmăririi penale	5753	7056	98	190	35	21
Cauze pe care urmărirea penală a fost suspendată condiționat	138	163	0	0	0	0

Au fost trimise în judecată 8 322 cauze penale privind comiterea a 10 348 infracțiuni de către 9 470 persoane (în anul 2008 – 8 360 cauze, infracțiuni – 10 127, inculpați – 9 416).

În perioada vizată a fost încetată urmărirea penală în 7 267 cauze (în anul 2008 – 5 886 cauze) pe diverse temeuri cum ar fi: - lipsa elementelor sau faptului infracțiunii; aplicarea actului de amnistie; împăcarea părților și retragerea plângerii prealabile; pe alte motive de nereabilitare, inclusiv 1610 în privința la 1 725 persoane prin aplicarea dreptului discreționar au fost trase la răspundere contravențională potrivit art.55 din Codul penal.

Justiției au fost deferite 80 cauze de omucideri intenționate; 279 de trafic de ființe umane și copii, 247 cazuri de vătămare intenționat gravă a integrității corporale, 93 de viol, 2 785 infracțiuni contra patrimoniului, 1 147 privind circulația ilegală a drogurilor, 310 de evaziuni fiscale și infracțiuni financiar-

bancare, 67 de contrabandă și eschivarea de la achitarea plăților vamale, 660 privind încălcarea rigorilor de securitate a circulației rutiere, 395 de huliganism și alte infracțiuni contra ordinii și securității publice, 83 infracțiuni de corupție și trafic de influență, 50 infracțiuni de abuz și exces de putere, 2 042 infracțiuni contra justiției și de alte categorii. În domeniul conducerii urmăririi penale se disting în continuare deficiențe și din partea unor procurori, cum ar fi:

- tolerarea erorilor admise de ofițerii de urmărire penală la administrarea probelor în cauzele penale;
- controlul superficial al calității probelor administrate și legalității acțiunilor procesuale;
- lipsa de inițiativă din partea unor procurori pentru a da curs cercetărilor pe dosare prin efectuarea personală a unor acțiuni de urmărire importante sau asistarea la efectuarea lor;
- loialitatea procurorilor în cazurile neexecutării de către ofițerii de urmărire penală a indicațiilor date pe cauzele penale;
- tolerarea investigațiilor de urmărire penală efectuate neeficient de către ofițerii de urmărire penală;
- menținerea nemotivată a persoanelor cu statut de bănuیت pe o durată îndelungată și aplicarea cu încălcări a procedurii de reținere și arestare;

3.6. Criminalitatea juvenilă

Delicvența juvenilă rămâne una din problemele majore cu care se confruntă societatea.

În anul 2009 au fost pornite 1 816 cauze penale privind infracțiuni comise de minori (în anul 2008 au fost pornite 2 395 cauze penale).

Studiul asupra delicvenței juvenile din ultimii ani relevă că nivelul criminalității între minori, este destul de înalt și constituie aproximativ 10% din numărul total al infracțiunilor înregistrate. În perioada de referință a fost înregistrată o creștere a criminalității juvenile în raioanele Rezina, Nisporeni, Hîncești, Florești, Dubăsari, Bender, Telenești, Strășeni, Briceni, Fălești. Dinamica, structura și tendințele criminalității juvenile denotă faptul că 83 % - constituie sustragerile din avutul proprietarului. De către minori și cu participarea acestora au fost săvârșite infracțiuni grave și deosebit de grave cum ar fi omoruri, cauzarea de vătămări grave a integrității corporale și sănătății, violuri, furturi, acte de huliganism.

Analiza datelor statistice privind delicvența juvenilă relevă, că situația criminogenă între minori continuă să fie influențată de condițiile în care cresc și se educă copiii determinându-se rolul diminuat al părinților și corpului didactic din instituțiile de învățământ în educația și instruirea copiilor. Răspândirea beției și narcomaniei în rândurile minorilor rămâne un factor determinant la starea criminogenă juvenilă. Circa 200 de minori se află la evidență în organele de drept pentru consumul băuturilor alcoolice.

În perioada anului 2009 pentru săvârșirea diverselor crime au fost reținuți 90 minori. Din numărul total al minorilor reținuți, în privința la 67 persoane a fost aplicată arestarea preventivă, 23 minori au fost puși în libertate.

În anul 2009 a fost finisată urmărirea penală pe 1 584 cauze penale pe 1923 infracțiuni. În judecată au fost expediate 859 cauze penale pe 1143 crime. Urmărirea penală a fost încetată pe 721 cauze penale și în 4 cauze urmărirea penală a fost suspendată.

3.7. Combaterea corupției:

Corupția este recunoscut ca un fenomen social vicios, cu forme variate și complexe, manifestate până la cele mai înalte niveluri ale societății și reprezintă o amenințare majoră pentru democrație, constituind o negare a drepturilor omului și o încălcare a principiilor democratice pentru echitatea socială și justiție, erodând principiile unei administrări eficiente, punând în pericol stabilitatea și buna funcționalitate a instituțiilor statului, dezvoltarea economică și socială.

Deși nu e întotdeauna percepută astfel, corupția este mult mai gravă și costisitoare din punct de vedere a consecințelor nefaste în detrimentul economiei și societății, decât totalitatea infracțiunilor contra proprietății.

Starea de fapt la acest compartiment pentru anul 2009 pe plan mondial a plasat Republica Moldova pe locul 92 din 180 țări ale lumii.

În cadrul exercitării activității de combatere a fenomenului de corupție organele Procuraturii au identificat următoarele cauze și condiții ale acestui viciu:

- imperfecțiunile sistemului economic, lipsa resurselor de sub existență, insuficiența asigurării pentru indivizi a mijloacelor necesare unui nivel de trai la care aspiră, restricțiile exagerate aplicate de organele statale în legătură cu producerea sau importul unor mărfuri;
- insuficiența de siguranță din partea autorităților statului și inconsecvența în aplicarea legilor. Asemenea comportament generează cazurile de toleranță, manifestate de puterea politică, implicarea acesteia în acte de corupție și imoralitatea unor funcționari ai statului. De multe ori sarcinile de stopare a corupției sunt ineficiente datorită sistemului defectuos de selecție și promovare a funcționarilor în autoritățile de stat, dar și datorită faptului că unii dintre reprezentanții acestor autorități ajung ei înșiși să fie corupți;
- Imoralitatea unor persoane care caută să-și realizeze anumite interese economice fără o concurență loială (negocierea unor contracte, avizarea unor produse, acordarea unor autorizații, etc.) sau obținerea altor avantaje de orice fel (accederea în anumite funcții, protecție în situația încălcării legii) combinată cu imoralitatea unor funcționari dispuși să răspundă afirmativ la solicitările persoanelor din prima categorie, face ca fenomenul corupției să fie încă larg răspândit în toate țările indiferent de nivelul de dezvoltare la care se găsesc;

- blândețea sancțiunilor legislației penale prevăzute pentru actele de corupție;
- existența unor ambiguități legislative în domeniul reglementării anumitor relații sociale. Posibilitatea „strecurării pe lângă lege”, atunci când normele juridice nu sunt suficient de clare și pot fi interpretate după bunul plac al funcționarilor care le aplică astfel fiind favorizată extinderea corupției.

În domeniul combaterii fenomenului corupției pentru anul 2009, organele Procuraturii au avut în activitate obiectivele prioritare: desfășurarea permanentă a acțiunilor de combatere a fenomenului corupției și asigurării ordinii de drept; identificarea cazurilor de tănuire de la evidență a infracțiunilor; asigurarea neadmiterii derogărilor de la principiul cercetării sub toate aspectele a circumstanțelor cauzelor penale, etc.

Astfel, în perioada de raport, organele de drept au înregistrat în total – 3744 de sesizări cu privire la infracțiuni de corupție și conexe acestora (abuzuri și depășiri ale atribuțiilor de serviciu). Din numărul total de sesizări recepționate în 1 065 de cazuri a fost dispusă începerea urmăririi penale și în 2 286 s-a dispus refuzul în pornirea urmăririi penale.

(Tabelele se prezintă)

Organele Procuraturii:

Infracțiunea conform Codului penal	art. 324	art. 325	art. 326	art. 327	art. 328	art. 191	art. 333	art. 334	art. 303 309 310 - 323	Total
Sesizări parvenite	78	14	33	772	1151	124	1	1	280	2454
Cauze penale înregistrate	30	3	22	96	166	34			85	436
Neînceperea urmăririi penale	42	9	7	598	863	44	2	4	92	1661

Organele MAI și Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției:

Infracțiunea conform Codului penal	art. 324	art. 325	art. 326	art. 327	art. 328	art. 191	art. 333	art. 334	art. 303 309 310 -323	Total
Sesizări parvenite	85	37	92	265	138	390	10		273	1290
Cauze penale înregistrate	66	28	76	79	48	225	10		97	629
Neînceperea urmăririi penale	27	6	15	158	82	163	5		169	625

Comparativ cu 12 luni ale anului 2008, în aceeași perioadă de raport a anului 2009 a fost înregistrată o descreștere a numărului de sesizări privind infracțiunile de corupție și conexe înregistrate de către organele de drept, de la 4516 la 3744, adică cu 17,11%.

În mare parte sesizările despre actele de corupție parvenite în perioada raportată sau referit la acțiunile reprezentanților administrației publice locale, colaboratorilor de poliție, vameșilor, angajaților din sistemul învățământului și ocrotirii sănătății, avocaților, judecătorilor.

Drept rezultat s-a eșalonat următorul top al celor 10 instituții cel mai afectate din punct de vedere al frecvenței săvârșirii actului de corupție, acestea plasându-se după cum urmează:

1. Instituțiile de Învățământ și Inspecțiile sanitaro-epidemiologice – 13,14%
2. Poliția – 13,13%
3. Serviciul Vamal – 13,05%
4. Instituții medicale – 12,33%
5. Birouri de avocați – 9,2%
6. Subiecți ce desfășoară activitate de antreprenariat – 8,6%
7. Oficiile de examinare și evidență a transportului – 8,51%
8. Administrația publică locală – 7,82%
9. Birourile de pașapoarte (ÎS „Registru”) – 7,59%
10. Instanțele judecătorești – 6,63%

În perioada anului 2009 organele Procuraturii și cu aportul organelor de urmărire penală ale CCCEC, MAI din numărul total de cauze penale cu privire la infracțiunile de corupție și conexe acestora, au trimis în judecată pentru examinare în fond – 534 cauze, iar în 463 cauze s-a dispus clasarea sau încetarea urmăririi penale. Din numărul total, nemijlocit procurorii au exercitat urmărirea penală pe 407 cauze și au condus urmărirea penală pe 590 cauze.

(Tabelele se prezintă)

Infracțiunea conform Codului penal	art. 324	art. 325	art. 326	art. 327	art. 328	art. 191	art. 333	art. 334	art. 303 309 310 -323	Total
Procuratura										
Cauze penale expediate în judecată	19	9	29	31	45	32		1	45	211
Cauze penale clasate, încetate	13	6	6	39	92	17	1	2	20	196

Infracțiunea conform Codului penal	art. 324	art. 325	art. 326	art. 327	art. 328	art. 191	art. 333	art. 334	art. 303 309 310 -323	Total
În conducere MAI, CCCEC										
Cauze penale expediate în judecată	10	14	44	26	24	10 5	3		97	323
Cauze penale clasate, încetate	17	7	16	40	49	74	5		59	267

În rezultatul analizării comparative a stării de fapt la acest capitol se atestă o diminuare a indicilor cauzelor penale expediate în instanța de judecată cu 11,44% (de la 603 cauze penale în anul 2008 la 534 de cauze penale în anul 2009) și respectiv a crescut indicii cauzelor penale clasate/încetate cu 18,1% (de la 379 de cauze penale în anul 2008 la 463 de cauze penale în 2009).

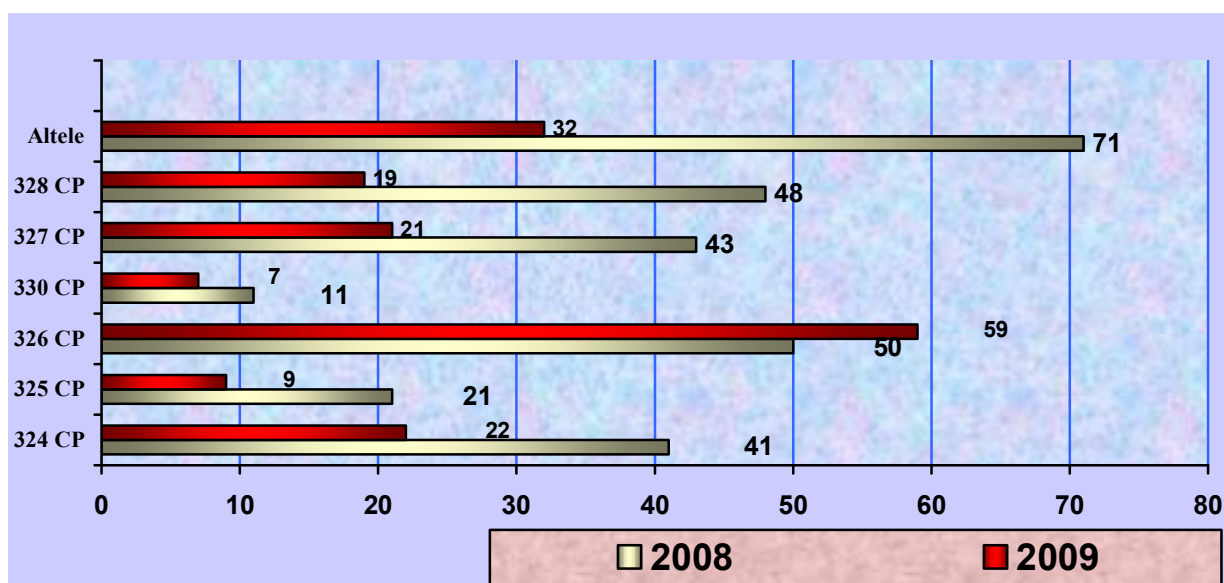
Fiind analizate cauzele penale expediate în instanțele de judecată s-a stabilit, că în mediu o cauză penală de corupție până la pronunțarea sentinței durează în jur de 10 luni, durata maximă a constituit 2 ani și 8 luni, iar minimă - 30 zile.

S-a mai constatat, că instanțele de judecată tergiversează examinarea cauzelor penale îndeosebi a celor de rezonanță, iar cu timpul acestea își pierd actualitatea, importanța și interesul societății, fapt ce condiționează adoptarea de către instanțele de judecată a sentințelor de încetare sau chiar și de achitare.

În anul 2009 la subiectul examinării cauzelor penale de corupție în instanțe s-a remarcat pozitiv stabilizarea gradului de coincidență a calificării învinuirii stabilite de procuror cu articolul condamnării calificat de instanța de judecată. Astfel, aproximativ 10% din cazurile în care este pronunțată o sentință de condamnare are loc recalificarea articolului învinuirii de către instanța judecătorească. În anii precedenți, această procedură depășea 60%. Acest fapt, a diminuat considerabil cazurile de liberare a persoanei de răspundere penală cu tragerea la răspundere contravențională potrivit prevederilor art.55 din Codul Penal.

Pentru perioada de raport, în rezultatul examinării cauzelor penale în instanțele de judecată în baza art.55 din Codul penal au fost înregistrați indicii numerici de 43 cauze penale încetate în privința a 50 persoane în anul 2008, iar în anul 2009 pe 27 cauze penale în privința a 31 persoane trase la răspundere contravențională.

Urmare a reprezentării acuzării de stat pe cauzele penale de corupție și conexe acestora pe parcursul anului 2009 comparativ cu anul 2008, de către instanțele de judecată au fost pronunțate sentințe, pe categorii de infracțiuni, conform datelor diagramei ce urmează:

Pentru anul 2009 în instanțele de judecată au fost examinate cu deliberare cauze de corupție: 169 cauze penale (în anul 2008 - 286), dintre care cu sentință de condamnare - 113 (în 2008 - 204), cu sentință de achitare – 24 (în 2008 - 29), cu sentință de încetare 32 (în 2008 - 53).

(Tabela se prezintă)

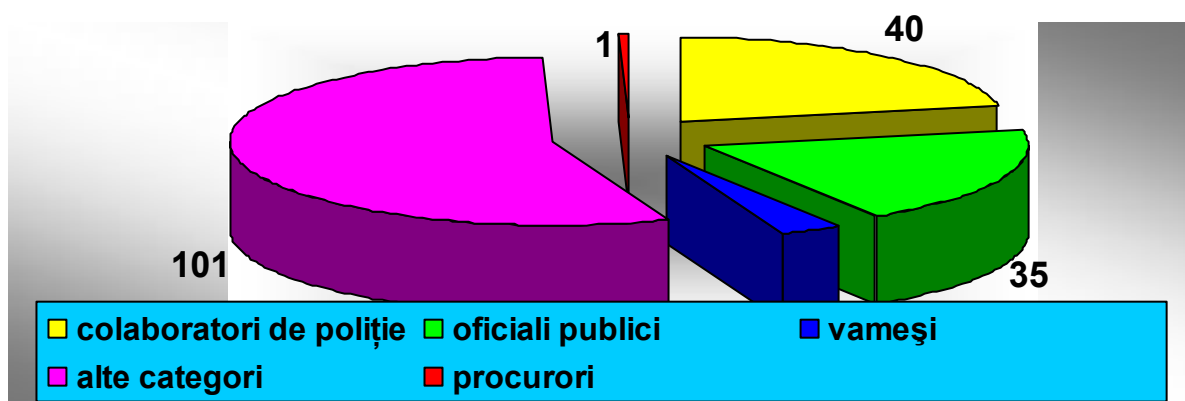
PERIOADA DE ACTIVITATE:		2008	2009
Cauze penale examinate cu deliberarea sentinței (total):		286	169
din ele:	de condamnare	204	113
	de achitare	29	24
	de încetare	53	32

În ce privește adoptarea sentințelor de achitare pe cauzele penale privind infracțiunile de corupție se atestă o micșorare a numărului de cauze penale examinate cu deliberarea sentințelor cu circa 35%, totodată s-a micșorat numărul sentințelor de achitare pronunțate cu 17% , de la 29 sentințe în anul 2008 la 24 în anul 2009.

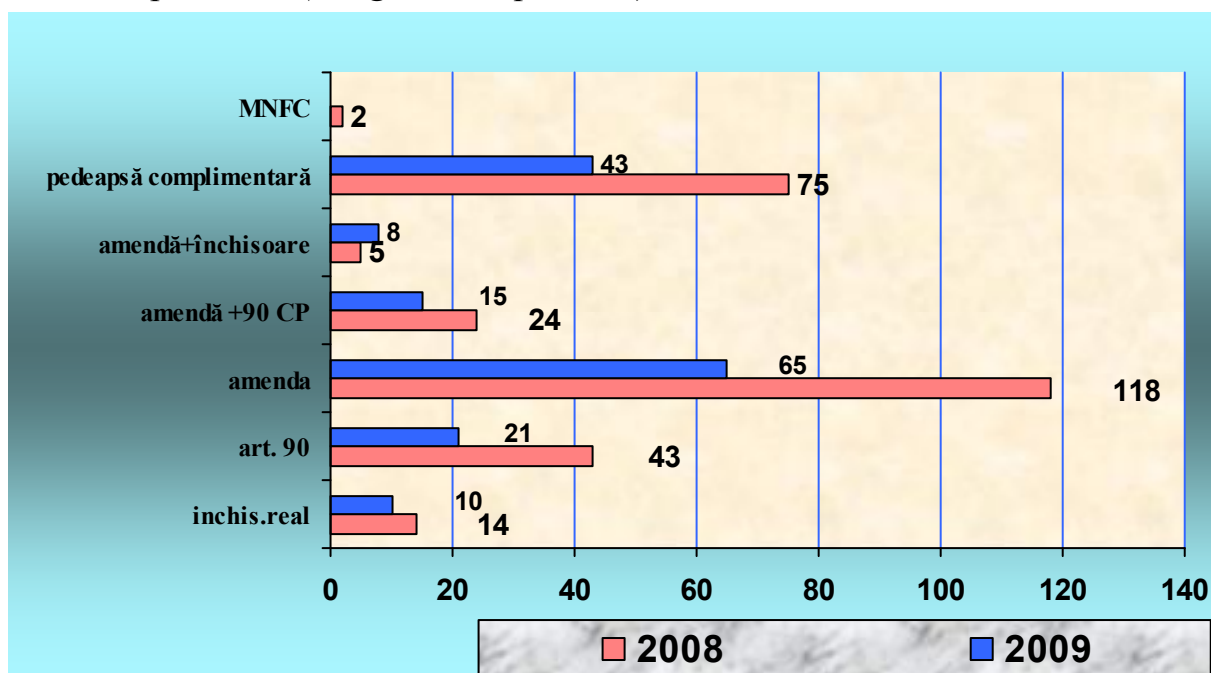
În perioada respectivă, au fost trași la răspundere penală următoarele categorii de subiecți: colaboratori de poliție - 40; oficiali publici – 35; vameși -6; procurori - 1; alte categorii de persoane - 101.

(Tabela și diagrama se prezintă)

Anii	colaboratori de poliție	oficiali publici	vameși	procurori	alte categorii
2008	62	48	8	1	174
2009	40	35	6	1	101

Studiul analitic în perioada de raport la subiectul categoriilor de pedepse aplicate de către instanțele de judecată, denotă, că în privința persoanelor inculpate de săvârșirea infracțiunilor de corupție și conexe acestora, ponderea o reprezintă pedepsele în formă de amendă – 65 persoane, urmând pedeapsa cu închisoare cu aplicarea art.90 din Codul penal (suspendarea condiționată a executării pedepsei) – 21 persoane. La închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar au fost condamnate 10 persoane, iar cu închisoare și amendă în cumul - 8 persoane. (Diagrama se prezintă)

Datele statistice demonstrează o inechitate în aplicarea pedepselor de către instanțele de judecată în cazurile de corupție și cele conexe. Practic, nu se ține cont de gravitatea cazurilor, de valoarea prejudiciilor cauzate, de subiectul infracțiunii.

Totodată, se atestă cazuri când pentru infracțiuni similare, în prezența circumstanțelor analogice, de către instanțele de judecată se aplică pedepse penale total diferite sau chiar încetarea procesului penal cu liberarea persoanei de răspundere penală și tragerea la răspundere contravențională.

În decursul activității exercitate, procurorii specializați în domeniu au identificat un șir de deficiențe precum sunt:

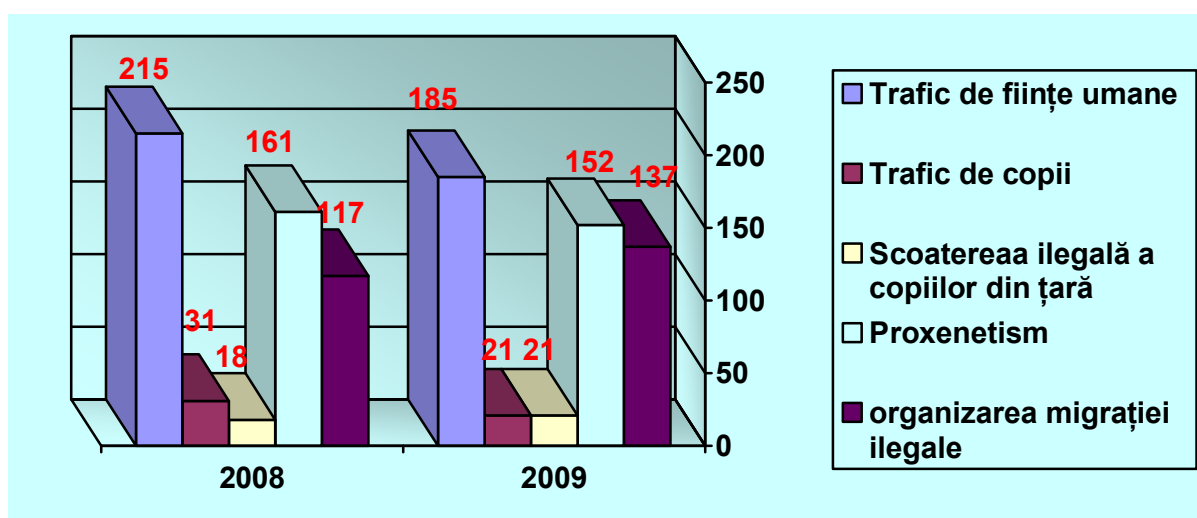
- comportamentul declarantului, care nu întotdeauna este consecvent în acțiunile sale și după declararea cazului renunță la o colaborare cu organele de drept;
- nedelimitarea certă a atribuțiilor funcționarilor conform fișelor de post ceea ce determină imposibilitatea stabilirii laturii subiective a infracțiunii;
- imunitatea excesivă a unor categorii de funcționari, în special a judecătorilor. Procedura existentă în prezent cu privire la începerea urmăririi penale în privința judecătorilor conține multiple etape care reduc eficiența investigațiilor în cazul examinării comunicărilor despre comiterea infracțiunilor de corupție;
- persoanele antrenate în procesul examinării sesizărilor cu privire la comiterea faptelor de extorcare de mită nu întreprind toate acțiunile posibile de efectuat în mod obligatoriu, în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală și a Legii privind activitatea operativă de investigații;
- pentru documentarea mai multor cazuri de corupție sau conexe corupției sunt folosite de lucrătorii operativi persoane substituite, sau persoanele sunt instigate pentru adresare cu denunț despre fapte pretinse de corupție, ceea ce indică la caracterul de provocare din partea organului de urmărire penală. Aceste practici sunt condamnate de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului ca violări ale dreptului la un proces echitabil, garantat de art.6 al CEDO;
- insuficiența conlucrării dintre organele Procuraturii, CCCEC, MAI și alte organe care exercită activitate operativă de investigații în vederea relevării și documentării schemelor de corupție, inclusiv în rândul funcționarilor de rang înalt din structurile de stat și ale administrației publice centrale;
- calitatea nesatisfăcătoare a urmăririi penale exprimată prin nerespectarea termenului rezonabil în cadrul procedurii penale de către organul de urmărire penală, lipsa tacticii la efectuarea urmăririi penale, neconștientizarea importanței probatoriului în cadrul urmăririi penale de către ofițerii de urmărire penală;
- calitatea proastă a actelor procesuale executate de către ofițerii de urmărire penală, care fiind contestate în instanța de judecată, atrag

nulitatea unor acțiuni procesuale importante pentru cauză și care sunt urmate în final cu sentințe de achitare sau încetare, pronunțate de instanța de judecată.

3.8. Trafic de ființe umane

Evaluând activitatea de combatere a traficului de persoane prin prisma indicilor de bază ai urmăririi penale a cazurilor din acest domeniu s-a constatat că în anul 2009 au fost înregistrate în total pe țară 516 infracțiuni ce se referă la categoria respectivă, dintre care: trafic de ființe umane – 185 (cu 14 % mai puțin comparativ cu perioada analogică a anului trecut); trafic de copii – 21 (-32%); scoatere ilegală a copiilor din țară 21 (+16%), proxenetism – 152 (-5,6%); organizarea migrației ilegale – 137 (+17%). (Tabela și diagrama se prezintă)

TABEL COMPARATIV cauze penale pornite pe categorii de infracțiuni		
Infracțiunea	2008	2009
Trafic de ființe umane (art. 165 Cod penal)	215	185
Trafic de copii (art. 206 Cod penal)	31	21
Scoaterea ilegală a copiilor din țară (art. 207 Cod penal)	18	21
Proxenetism (art. 220 Cod penal)	161	152
Organizarea migrației ilegale (art. 362 ¹ Cod penal)	117	137
Total	542	516

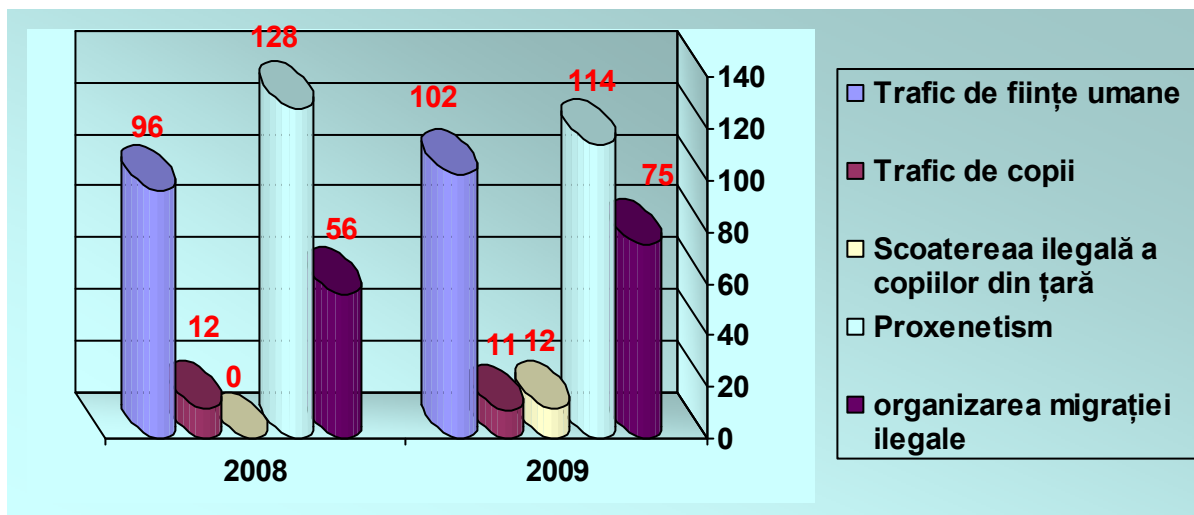
În rezultatul implementării noilor principii de activitate în domeniul combaterii traficului de persoane, se remarcă o intensificare a utilizării metodelor pro-active de depistare și investigare a unor astfel de cazuri. Totodată, utilizarea metodelor pro-active caracterizează preponderent activitatea Centrului pentru combaterea traficului de persoane și mai puțin a subdiviziunilor teritoriale ale MAI.

În afară de acesta se constată o tendință de depistare a mai multor cazuri de trafic de persoane în mun. Chișinău, comparativ cu alte localități. Aceasta se datorează în mare parte concentrării în mun. Chișinău a activității social-economice (activitatea agențiilor turistice și transport, amplasarea reprezentanțelor consulare etc.).

Efortul de combatere a traficului de persoane mai este caracterizat și de indicii cu privire la numărul de cauze penale trimise în judecată. Astfel, în perioada de referință pentru examinare în fond procurorii au expediat în judecată 314 cauze penale, dintre care: 102 cauze cu privire la infracțiunea de trafic de ființe umane; 11 cauze trafic de copii; 12 cauze privind scoaterea ilegală a copiilor din țară, 114 cauze cu privire la infracțiunea de proxenetism și 75 cauze cu privire la infracțiunea de organizare a migrației ilegale. Din cauzele penale expediate în judecată pentru examinare în fond 5 cauze se referă la comiterea infracțiunilor de trafic de persoane de către grupuri criminale organizate (proxenetism, organizare a migrației ilegale și trafic de ființe umane).

(Tabela și diagrama se prezintă)

TABEL COMPARATIV cauze penale trimise în judecată pe categorii de infracțiuni		
Infracțiunea	2008	2009
Trafic de ființe umane (art. 165 Cod penal)	96	102
Trafic de copii (art. 206 Cod penal)	12	11
Scoaterea ilegală a copiilor din țară (art. 207 Cod penal)	-	12
Proxenetism (art. 220 Cod penal)	128	114
Organizarea migrației ilegale (art. 362 ¹ Cod penal)	56	75
Total	292	314

În anul 2009 procurorii au susținut acuzarea în instanțele de judecată cu pronunțarea sentinței pe 197 cauze penale de trafic de persoane în privința a 242 persoane, (în anul 2008 – 202 cauze în privința la 253 persoane).

TABEL COMPARATIV cauze penale examinate de către instanțele de judecată cu pronunțarea sentințelor pe categorii de infracțiuni				
Infracțiunea	2008		2009	
	Cauze	Persoane	Cauze	Persoane
Trafic de ființe umane (art. 165 Cod penal)	48	63	53	66
Trafic de copii (art. 206 Cod penal)	4	5	4	4
Alte infracțiuni asimilate traficului de persoane : Scoaterea ilegală a copiilor din țară (art. 207 Cod penal); Proxenetism (art. 220 Cod penal); Organizarea migrației ilegale (art. 362 ¹ Cod penal); Organizarea cerșetoriei (art. 302 Cod penal).	150	185	140	172
Total	202	253	197	242

În perioada de referință organele competente au inițiat investigații și cu privire la cazurile de implicare a oficialilor în comiterea unor infracțiuni conexe traficului de persoane. Astfel, au fost cercetate penal cazurile de comitere de

către un colaborator de poliție a faptului scoaterii ilegale a copiilor din țară, comiterea unor abuzuri și falsuri de către angajații oficiului de stare civilă a sectorului Rîșcani, mun. Chișinău, la întocmirea actelor de stare civilă. În afară de aceasta a fost investigat și un caz de comitere a coruperii active de către un infractor a colaboratorilor Centrului pentru combaterea traficului de persoane al MAI.

În anul 2009 Procuratura Anticorupție în comun cu Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției au continuat efectuarea urmăririi penale în privința foștilor colaboratori ai Centrului pentru combaterea traficului de persoane al MAI - Ion Bejan, Alexandru Artin, Eduard Sibov și Vladimir Istrati.

Odată cu exercitarea activității de prevenire și combatere a traficului de ființe umane, în perioada de referință procurorii au colaborat cu organizațiile neguvernamentale și reprezentatii Ambasadei SUA, Misiunelor OSCE, Organizației Internaționale pentru Migrație, Fondului Națiunilor Unite pentru Copii UNICEF, Centrului Internațional pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Femeii „La Strada”, Centrului pentru Prevenirea Traficului de Femei, etc.

Au fost trasate noi perspective de colaborare în domeniul identificării victimelor, repatrierii și reintegrării acestora în programe de instruire, a mai fost stabilită și o procedură de conlucrare cu organizațiile internaționale și neguvernamentale privind repatrierea victimelor.

În scopul monitorizării activității agenților economici, precum și prevenirii implicării lor în activități ilegale, Centrul de Combatere a Traficului de Persoane de comun cu Camera de Licențiere și Ministerul Culturii și Turismului, pe parcursul anului 2009, au organizat mai multe raiduri specializate în rezultatul cărora s-au suspendat și retras licențe la genul de activitate a 10 întreprinderi și s-au înaintat 7 prescripții de înlăturare a neajunsurilor depistate.

În scopul cooperării eficiente cu organele de drept ale țărilor de destinație a traficului de persoane, prin intermediul Centrului Regional SECI/GUAM a fost posibilă organizarea mai multor operațiuni speciale, la care au participat instituții analogice a mai mult de 13 țări. Rezultatele obținute de Republica Moldova în cadrul acestor operațiuni comune au fost apreciate satisfăcător de către partenerii străini.

La capitolul combaterii traficului de ființe umane au fost identificate următoarele: executarea îndelungată a cererilor de asistență juridică internațională (de la câteva luni până la 2-3 ani), ceea ce practic stopează activitatea de urmărire până la parvenirea rezultatelor și împiedică aprecierea acțiunilor persoanelor; nivelul insuficient de pregătire profesională a lucrătorilor operativi și a ofițerilor de urmărire penală ce se manifestă prin necunoașterea metodicilor speciale de investigare, regulilor elementare criminalistice, lipsa de cunoștințe în domeniul planificării urmăririi penale în ansamblu și a unor acțiuni de urmărire în particular, necunoașterea prevederilor legale ce vizează administrarea probelor și a efectelor unor categorii de încălcări ce duc la nulități procesuale.

3.9. Combaterea torturii și relelor tratamente

Pe parcursul anului 2009 o stare alarmantă s-a creat în societate și la capitolul comiterii infracțiunilor de tortură, acestea luând amploare în cantități de fenomen. E un lucru neonorabil pentru organele de drept abilitate să combată criminalitatea prin aceleași metode utilizate de către persoanele aflate în conflict cu legea. În repetate cazuri Curtea Europeană a Drepturilor Omului a condamnat Guvernul Republicii Moldova pentru infracțiuni de rele tratamente. Însă, evenimentele produse la 7 aprilie 2009 în Republica Moldova au demonstrat indiferența organelor de drept față de atitudinea organismelor internaționale precum și față de propria misiune de a proteja persoana, societatea și statul de infracțiuni cum îi obligă legea.

Astfel, pe faptul evenimentelor din aprilie 2009 au fost înregistrate 106 sesizări despre infracțiuni cu aspecte de tortură aplicate abuziv de către colaboratorii organelor de poliție.

Dintre persoanele ce au înaintat plângeri de rele tratamente, 8 au fost minori – Mozan Dumitru, a.n. 27.07.1991; Gumeni Chiril, a.n. 09.08.1994; Iurcu Vitalie, a.n. 11.08.1994, Zadîr Piotr, a.n. 12.07.1991; Carcevschi Ivan, a.n. 18.07.1991, Bularga Nicolae, a.n. 27.10. 1992; Moroi Liviu, a.n. 01.07.1991; Arusoi Dumitru, a.n. 05.11.1991, și 5 femei – Valentina Cușnir, Rodica Mahu, Olga Scorii, Marcela Donos și Tatiana Roman .

Pe 42 de sesizări cu aspecte de tortură procurorii au dispus începerea urmăririi penale în privința colaboratorilor de poliție conform art.309-1, 328, 152, 187 Cod penal, în 59 cazuri au fost adoptate decizii de neînceperea urmăririi penale. Până la finele anului 2009 în judecată au fost remise 6 cauze penale. În restul cazurilor de tortură pe evenimentele din 07 aprilie 2009 investigațiile de urmărire penală continuă.

În afară de evenimentele din 07 aprilie pe parcursul anului 2009 au mai fost înregistrate 131 adresări despre infracțiuni cu aspecte de rele tratamente. În rezultatul examinării în 45 cazuri a fost dispusă neînceperea urmăririi penale pe motivul lipsei elementelor constitutive ale infracțiunii, în 24 cazuri a fost dispusă urmărirea penală, 2 cauze penale au fost expediate în judecată, în restul cazurilor cercetările continuă.

3.10. Deficiențe în activitatea urmăririi penale

În vederea analizării eficienței activității la exercitarea și conducerea urmăririi penale, în anul 2009 au fost identificate o serie de aspecte problematice în activitatea organelor Procuraturii, cum ar fi:

- aplicarea insuficientă de către procuror a prerogativelor legale acordate prin Lege cu privire la institutele de împăcare și de liberare de răspundere penală cu tragerea persoanei vinovate la răspundere contravențională și ca rezultat la acestea procesele penale se încetează în instanțele de judecată;
- în cadrul exercitării și conducerii urmăririi penale se atașează imposibilitatea efectuării acțiunilor de urmărire penală pe teritoriul

regiunii Transnistrene – zonă necontrolată de autoritățile constituționale ale Republicii Moldova;

- la compartimentul asigurării unui proces efectiv a conducerii urmăririi penale în cauzele date prin lege (art.268 Cod de procedură penală) în competența organului de urmărire penală – Serviciului Vamal, pe parcursul anilor s-a identificat problematica ce ține de aspecte cu interes departamental. Majoritatea infracțiunilor de contrabandă și eschivare de la achitarea taxelor vamale sunt comise de către inspectorii vamali și la instrumentarea acestor cauze penale procurorii se confruntă cu dificultăți la cercetarea efectivă a circumstanțelor în cauzele de contrabandă și eschivare de la achitarea plăților vamale. Aceasta o remarcă și numărul infim de cauze penale – 36 comparativ cu numărul de ofițeri de urmărire penală – 17.

CAPITOLUL IV

CONTRIBUIREA LA ÎNFĂPTUIREA JUSTIȚIEI

4.1. Sarcinile domeniului de activitate

În anul 2009, principalele sarcini în domeniul contribuirii la înfăptuirea justiției au rezidat din reducerea cazurilor de pronunțare a sentințelor de achitare, sistarea fenomenului negativ al tergiversării examinării judiciare a cauzelor penale, implementarea de facto a procedurilor de exercitare a dreptului discreționar al procurorului prin prisma reducerii sentințelor de încetare a procesului penal în ședințele de judecată și, complementar, continuarea măsurilor cu caracter permanent de ordinul intensificării aplicabilității institutului acordului de recunoaștere a vinovăției și a categoriei de pedeapsă – munca neremunerată în folosul comunității, ridicarea calității reprezentării învinuirii în instanțele de judecată.

4.2. Reprezentarea învinuirii în instanțele de judecată

Datele statistice, analiza în dinamică

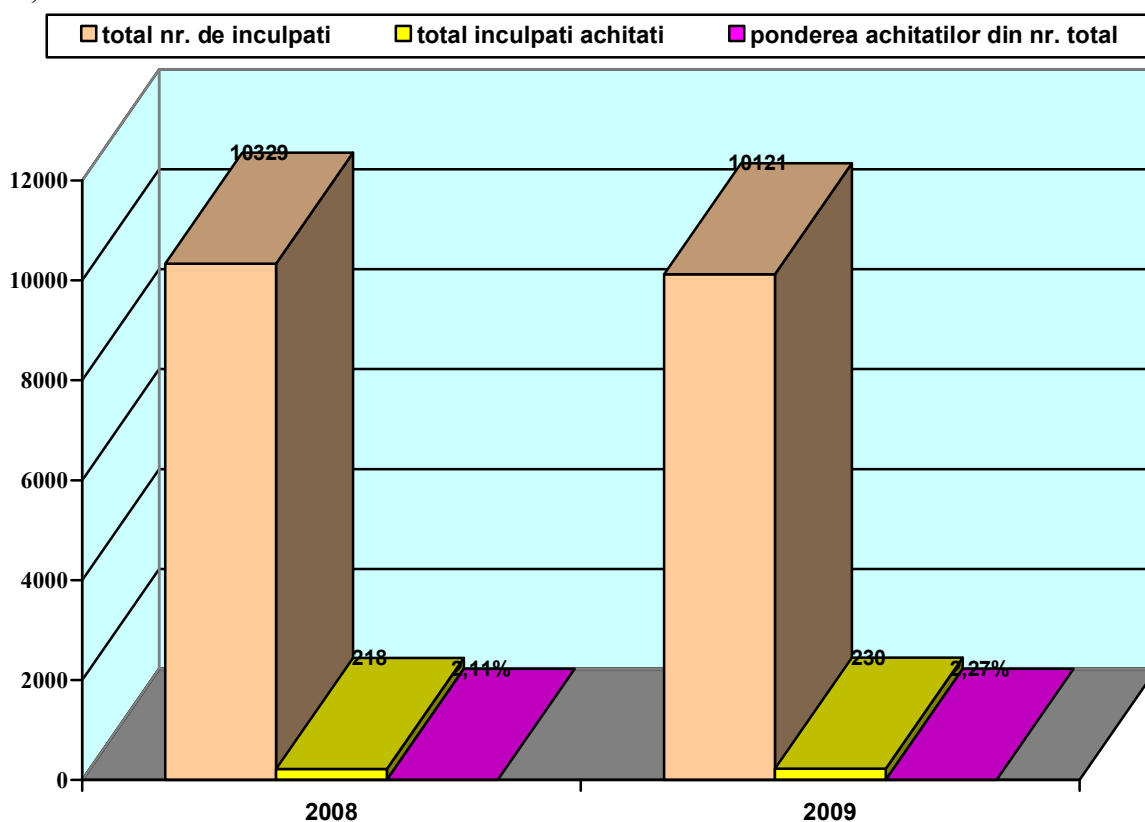
În perioada de referință, procurorii au reprezentat învinuirea pe 8544 cauze penale în privința a 10072 inculpați, (în anul 2008 – pe 8835 cauze în privința a 10339 persoane). Astfel, numărul cauzelor penale soluționate de către instanțele de fond este unul relativ constant.

Constanța numărului cauzelor penale examinate cu sentință de către instanțele de judecată este determinată de implementarea și aplicarea pe scară largă de către procurori a prevederilor dreptului discreționar. Astfel, urmare a aplicării procedurilor dreptului discreționar, instanțele de judecată au fost scutite de examinarea judiciară cu 1867 cauze penale în privința a 1974 persoane, urmărirea penală fiind încetată pe temeuri de nereabilitare în baza art. 54 - 58 Cod penal.

Pe cauzele penale soluționate cu sentință, au fost pronunțate hotărâri după cum urmează:

- de condamnare - 6349 sentințe în privința a 7431 inculpați, (în anul 2008 – 6177 sentințe în privința a 7137 inculpați);
- de achitare – 175 sentințe în privința a 230 persoane, (în anul 2008 – 179 sentințe în privința 225 persoane);
- de încetare a procesului penal - 1941 sentințe în privința a 2332 inculpați, (în anul 2008 - 2430 sentințe în privința 2925 inculpați);
- de aplicare a măsurilor de constrângere cu caracter medical – 79 sentințe în privința a 79 persoane, (în anul 2008 – 59 sentințe în privința a 59 persoane).

Din procentajul categoriilor de sentințe pronunțate, în raport cu anul 2008, rezultă o creștere a ponderii sentințelor de condamnare și creștere neesențială a sentințelor de achitare.

Deși, implementarea și aplicarea de către procurori a prevederilor dreptului discreționar a dus la micșorarea volumului de lucru efectuat de instanțele judecătorești spre speranța sporirii calității actului de justiție și reducerii numărului cauzelor penale tergiversate, aceasta rămâne de dorit.

Astfel, în anul 2009 procurorii au atacat hotărâri judecătorești în Curțile de Apel cu recursuri și apeluri 893 sentințe în privința a 1034 inculpați. Ponderea admiterii apelurilor și recursurilor declarate au constituit 48,5 %.

În Curtea Supremă de Justiție procurorii au atacat cu recursuri ordinare 390 decizii ilegale în privința a 469 persoane. Ponderea admiterii recursurilor ordinare înaintate de procurori a constituit 59,8 %.

În temeiul intervenirii legilor penale mai blânde sau urmare a pronunțării unor hotărâri vădit ilegale, Procurorul General și adjuncții lui au declarat recursuri în anulare în Curtea Supremă de Justiție precum și în Plenul acesteia pe 175 cauze în privința a 180 persoane, ponderea admiterii lor constituind 95 %.

O sarcină prioritară pusă în vedere procurorilor, prin prisma sporirii calității actului de justiție, a constituit-o reducerea numărului persoanelor achitate pe cauzele penale.

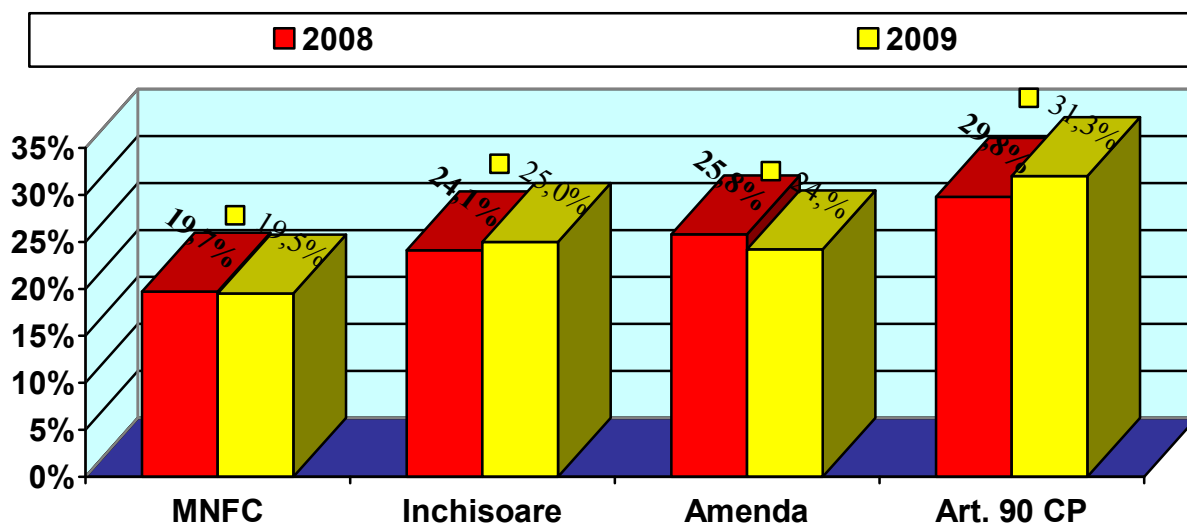
4.3. Pedepsele penale

Tendința raționalizării pedepselor penale, a constatat ca și la finele anului precedent, o scădere nesemnificativă a aplicabilității categoriei de pedeapsă penală – amenda, în anul 2009 – 1770 (23,8%), în anul 2008 - 1842 (25,8%) .

Pedeapsa comunitară - munca neremunerată în folosul comunității în anul 2009 a fost aplicată în 1425 cazuri, în anul 2008 – 1401 cazuri. Concluzionând, constatăm o cristalizare a ponderii acestei categorii de pedepse.

Pedeapsa cu închisoare în anul 2009 a fost aplicată în 1 825 cazuri ce constituie 24,6 %, comparativ cu anul 2008 care s-a atestat în 1 720 cazuri sau 24 %.

Procentajul comparativ al aplicării categoriilor de pedepse, din numărul total al persoanelor condamnate, pentru perioada anului 2008 și perioada de 12 luni ale anului 2009, se prezintă după cum urmează:

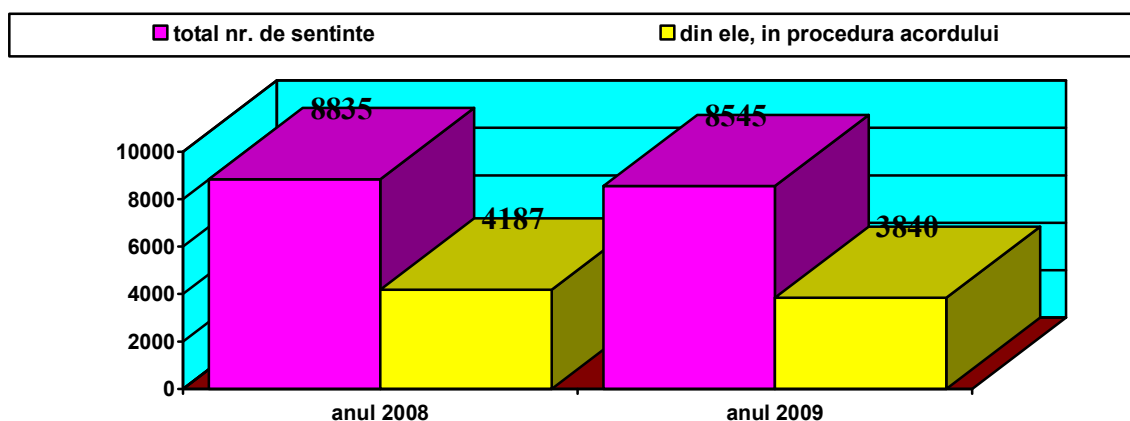
Anii	Total persoane fizice condamnate	Din nr. total al persoanelor condamnate, au fost sancționate cu:			
		închisoare real	amendă	muncă neremunerată	executarea pedepsei art. 90 CP
2008	7131	1720	1842	1401	2124
2009	7303	1825	1770	1425	2284

Anterior fiind un vector de la care s-a pornit în reforma punitiv-penală a Republicii Moldova, pedeapsa în formă de închisoare a cărei executare este suspendată condiționat pe anumite termene de probă conform art. 90 Cod penal, a constatat o creștere neesențială în anul 2009 fiind de 2 284 (în anul 2008 fiind de 2 124). Creșterea aplicabilității acestei categorii de pedeapsă a fost determinată în mare parte de excluderea din art. 90 Codul penal alin. (3), modificare ce este în vigoare de la 24.05.2009, normă ce interzicea aplicarea acestei categorii de pedeapsă în situațiile în care de către inculpați, până la pronunțarea hotărârii judecătorești, nu erau restituite daunele cauzate prin infracțiune.

4.4. Proceduri speciale

În perioada anului 2009 a fost menținută cota procentuală a cauzelor penale examinate în procedură specială a acordului de recunoaștere a vinovăției. Astfel, în procedura nominalizată, a fost finisată examinarea a 3 840 cauze penale din numărul total al cauzelor penale judecate.

Aplicabilitatea institutului acordului de recunoaștere a vinovăției, pentru perioada anului 2008 și perioada de 12 luni a anului 2009, se prezintă după cum urmează:

Organele procuraturii urmează să mențină tendința de examinare a cauzelor penale în procedura specială a acordului de recunoaștere a vinovăției și cea de suspendare condiționată a urmăririi penale și de liberare de răspundere penală, precum și să aplice mai pe larg prevederile discreționare, reușind astfel concentrarea eforturilor asupra calității și eficienței actului de justiție în cauzele penale mai complicate sau cu o rezonanță sporită.

În condițiile creșterii esențiale a numărului cauzelor penale soluționate de către procurori în faza urmăririi penale potrivit procedurilor discreționare, pe viitor urmează ca instanțele de judecată să fie sesizate cu examinarea judiciară doar a cauzelor penale despre infracțiunile clasificate drept grave, deosebit de grave și excepțional de grave. Examinarea cauzelor despre infracțiuni ușoare și mai puțin grave să fie judecate doar în cazurile când inculpații nu recunosc vinovăția sau, în virtutea circumstanțelor cauzei, pedeapsa în formă de amendă administrativă – în mărime de până la 3000 lei se va considera inefficientă și

inechitabilă în raport cu gradul prejudiciabil al faptelor săvârșite sau, după caz, se impune aplicabilitatea unor pedepse complementare.

Deși Legea nr.134-XVI din 14.06.2007 cu privire la mediere a intrat în vigoare de la 01 iulie 2008, constatăm nefuncționalitatea ei, fapt ce generează persistența rutinei în procesele judiciare penale ce în aspect general ar putea fi soluționate prin încheierea unor tranzacții de împăcare și, respectiv valoarea cheltuielilor judiciare pe care le presupune desfășurarea unui proces judiciar.

Ca aspect problematic urmează a recunoaște unele deficiențe în calitatea actului de justiție. Rămâne actuală și problematica la subiectul tergiversării soluționării cauzelor penale în instanțe pe o durată de trei luni și mai mult.

4.5. Contribuirea procurorului la înlăturarea justiției pe cauze civile

Înaintarea și susținerea în instanțele judecătorești a acțiunilor în interesele statului și societății, atacarea hotărârilor deciziilor ilegale și neîntemeiate adoptate pe cauzele civile, economice și administrative, inițiate de procurori în condițiile legii pe parcursul anului 2009 au constituit priorități de activitate în domeniul contribuției procurorului la înlăturarea justiției pe categoria cauzelor menționate.

În judecată au fost înaintate 1 777 acțiuni civile în sumă totală de 903 143 679 lei, inclusiv în interesul minorilor, pensionarilor și altor persoane defavorizate au fost remise spre examinare în instanțele de judecată 709 acțiuni civile în sumă de 7 115 658 lei dintre care au fost examinate 544 acțiuni, admise 457 acțiuni în sumă de 2 289 729 lei.

În interesul statului au fost înaintate 101 acțiuni civile în sumă de 629 794 245 lei dintre care au fost examinate 64 acțiuni în sumă de 547 671 693 lei și admise 55 acțiuni în sumă totală de 547 339 169 lei.

În perioada de referință ca urmare a examinării acțiunilor civile a fost încasată în interesul statului suma de 72 857 123 lei (în 12 luni 2008 - 5 042 278 lei). Aceste date confirmă că volumul de lucru efectuat este în ascensiune, iar rezultatele obținute urmează de menținut și avansat, direcționând activitatea spre îmbunătățirea calității prestațiilor procurorului în domeniul judiciar-civil.

4.6. Delicte contravenționale

La compartimentul delictelor contravenționale urmează de menționat, că de la intrarea în vigoare a Codului Contravențional procurorii au acordat o atenție sporită implementării și aplicării corecte în practică a normelor acestei legi. Procurorii sistematic controlează și analizează respectarea corectitudinii aplicării legii Contravenționale și legalității deciziilor emise de către agenții constatori.

Pe parcursul anului 2009 organele Procuraturii au intentat 3 939 proceduri contravenționale. Potrivit competenței, de către procurori au fost examinate 1 608 proceduri contravenționale în privința a 1 675 persoane cu încasarea în

bugetul public urmare a aplicării pedepselor de amendă în sumă totală de 391 389 lei MD.

Procurorii au adoptat hotărâri de încetare a cauzelor contravenționale în 258 cazuri, au contestat decizii ale agenților constatatori în instanțele de judecată pe 171 cauze contravenționale și au atacat hotărârile judecătorești cu recurs în 19 cazuri.

E de remarcat faptul, că legea Contravențională este la etapa incipientă, și, în decursul aplicării ei au fost scoase la iveală unele dificultăți care urmează a fi studiate mai minuțios cu elaborarea propunerilor de depășire a acestora.

CAPITOLUL V **OBIECTIVE PENTRU ANUL 2010**

5.1. În domeniul apărării intereselor generale ale societății, drepturilor și libertăților cetățenilor

- Asigurarea respectării legislației privind consolidarea practicii de achitare și restituire a TVA;
- Analiza respectării legislației privind asigurarea drepturilor minorilor;
- Asigurarea respectării legislației privind protecția drepturilor constituționale și sociale ale militarilor;
- Elucidarea schemelor frauduloase de calculare a zilelor privilegiate de muncă a condamnaților și liberarea lor ilegală de pedeapsa penală;
- Verificarea legalității executării pedepselor nonprivative de libertate;
- Asigurarea respectării legislației în Instituțiile Penitenciare.

5.2. În domeniul urmăririi penale

- Promovarea mecanismului eficient de asigurare a respectării termenului rezonabil la efectuarea urmăririi penale;
- Sporirea rolului procurorului la asigurarea respectării drepturilor fundamentale ale omului în cursul procesului penal, la repunerea în drepturi și recuperarea prejudiciului cauzat prin infracțiune;
- Intensificarea aplicării procedurilor speciale și dreptului discreționar în faza prejudiciară;
- Excluderea practicilor defectuoase la efectuarea urmăririi penale prin asigurarea controlului eficient asupra investigațiilor efectuate în cadrul desfășurării măsurilor operative de investigații și celor efectuate în procesul urmăririi penale;
- Eficientizarea conlucrării între organele de control și celor de urmărire penală și procuraturii în combaterea fenomenelor cu caracter infracțional - corupției, abuzurilor, torturii, favorizării infractorilor, etc.

- Contribuirea la revizuirea, completarea și modificarea cadrului legislativ în vederea asigurării excluderii impedimentelor de ordin normativ în procesul penal.

5.3. În domeniul contribuției la îndeplinirea justiției

- Intensificarea coordonării procesului acuzării reprezentat de către acuzatorii de stat la administrarea probelor și orientării corecte a instanțelor de judecată la stabilirea pedepselor;
- Monitorizarea cazurilor de rezonanță social sporită, de corupție, tortură, trafic de ființe umane, pentru evitarea încetării acestora în ședințele de judecată pe temeiurile prevăzute de art. 53 Cod penal;
- Contracararea fenomenului tergiversării judecării cauzelor penale în deosebi în care inculpații se află în stare de arest, minori, precum și a celor a căror examinare depășește 6 luni;
- Susținerea tendinței aplicabilității categoriei de pedeapsă penală munca neremunerată în folosul comunității reieșind din individualizarea subiectului și categoriei de infracțiune;
- Reacționarea promptă în privința judecătorilor care au pronunțat hotărâri vădit ilegale, admit tergiversarea judecării cauzelor penale sau au un comportament contrar eticii de judecător;
- Implementarea în practică a procedurii de mediere;
- Promovarea institutului procesual-penal de restituire de către instanța de judecată a cauzelor penale procurorului pentru refacerea urmăririi penale în cazurile admiterii încălcărilor cu privire la pornirea procesului penal, competenței organului de urmărire penală, încălcarea dreptului la apărare sau interpret.

5.4. De ordin organizatoric

- Executarea restructurărilor sistemului organelor Procuraturii prevăzute de Legea nr.294-XVI din 25.12.2008 cu privire la Procuratură;
- Sporirea responsabilității și disciplinei executorii;
- Ridicarea profesionalismului fiecărui procuror la îndeplinirea sarcinilor puse în fața organelor Procuraturii, educarea lor în spiritul intoleranței față de corupție, eliminarea fenomenelor negative din activitate;
- Asigurarea transparenței și imaginii pozitive a instituției.

CAPITOLUL VI

C O N C L U Z I I

Totalizarea activității desfășurate de organele Procuraturii pe parcursul anului 2009 cu rezultatele înregistrate, în contextul analizei stării legalității și ordinii de drept în țară, pretinde a fi apreciată cu mari rezerve atât la capitolul instituțional cât și în cadrul funcționalității autorităților de stat menite să asigure supremația legii, protejarea drepturilor și libertăților omului, ordinii de drept și intereselor statului.

Situația în care organele Procuraturii își desfășoară activitatea zi de zi, dictează necesitatea acută de alegere a determinantelor ce influențează direct rezultatele muncii procurorilor așteptate de societate în scopul consolidării respectării legislației în țară, acționării prompte a procurorului în vederea prevenirii și combaterii criminalității, studierii și analizării cauzelor și condițiilor ce generează criminalitatea cu elaborarea și înaintarea unor propuneri în vederea eliminării acestor condiții, eficientizării calității procesului de urmărire penală și reprezentării învinuirii în instanțele de judecată precum și elaborării de noi proiecte în vederea perfecționării legislației în materie și procesuală.

Un rol aparte în elaborările preconizate urmează să-l aibă căile de îmbunătățire a actului de justiție ca rezultat al conducerii calitative a urmăririi penale de către procurori, susținută de profesionalismul înalt al acuzatorului în procesul judiciar, iar de aici și apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor Republicii Moldova.

În apărarea drepturilor și libertăților cetățeanului, intereselor generale ale societății și menținerii ordinii de drept, Procuratura urmează să intensifice activitatea de conlucrare cu toate autoritățile statale de diferite niveluri, mai insistent să atragă în acest proces organizațiile neguvernamentale și să intereseze societatea civilă.

Bilanțurile efectuate și analiza obiectivă a realizărilor în activitatea procurorilor impun trasarea obiectivelor ce urmează a fi atinse în perioada imediată.